

FÉNYSZÓRÓ

ÁRA
2000
PENGŐ

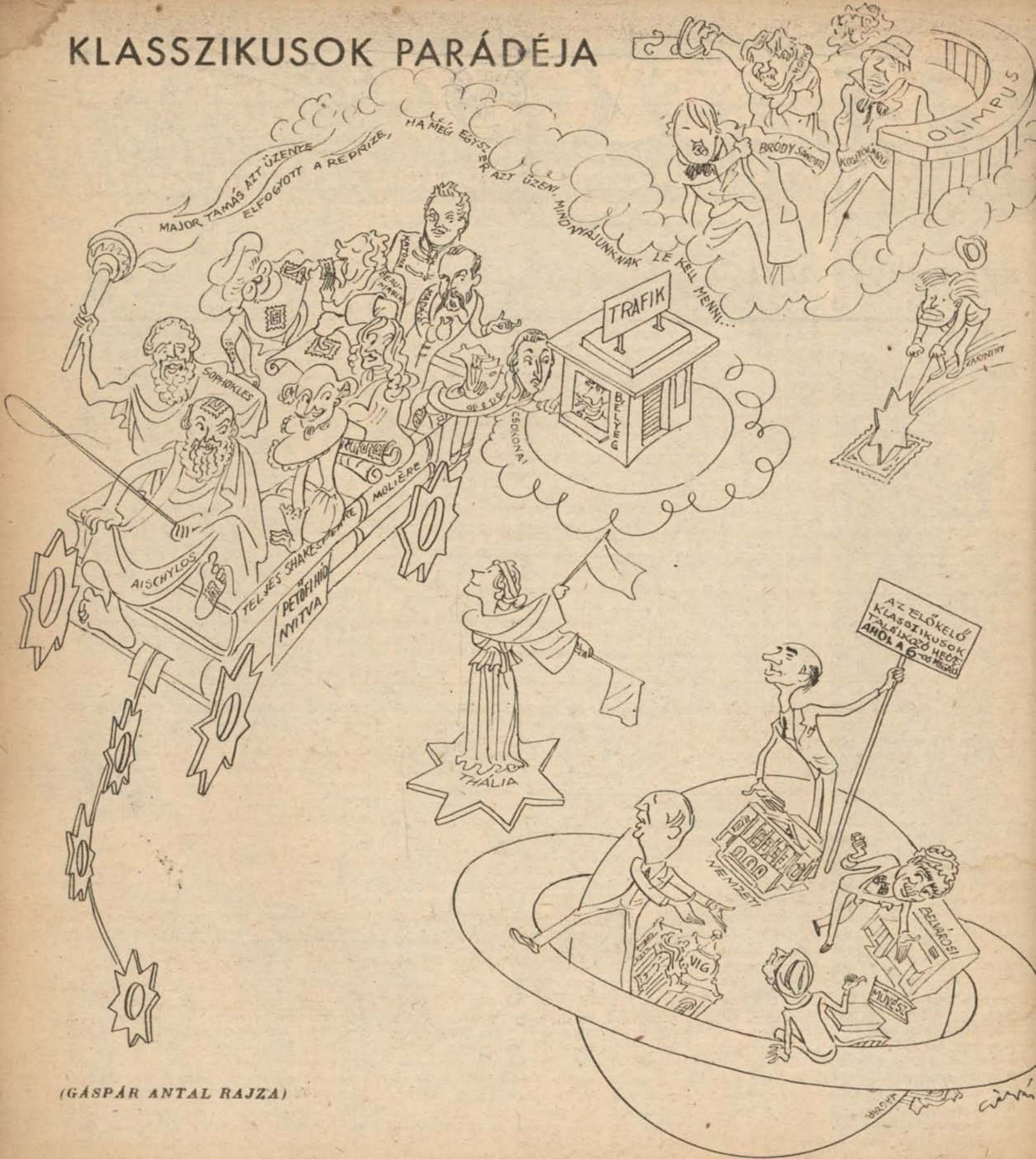
SZÍNHÁZ • FILM • ZENE • IRODALOM • KÉPZŐMŰVÉSZET

„A SZERELEM ÖRDÖGE”
CÍMŰ OROSZ FILMET
AZ URÁNIA FILMSZÍNHÁZ
MUTATJA BE

II. ÉVF. 2. SZÁM

KLASSZIKUSOK PARÁDÉJA

(GÁSPÁR ANTAL RAJZA)

FÉNYSZÓRÓ

MŰVÉSZETI HETILAP

FŐSZERKESZTŐ: BALÁZS BÉLA

FELELŐS SZERKESZTŐ: BÉKEFFI ISTVÁN

FŐMUNKATÁRS: DARVAS SZILÁRD

KERESZTURY DEZSŐ:

Évforduló

I

Az asztalon az karácsonyagyertya égett s mi úgy ültünk a kapkodó fényben, mintha mi sem történt volna. A hall sarkában, az ebédlöben összeverődött társaság fele a parányi leányszobából bújt elő, fele a pincéből jött fel. »Istenkísértés«, mondták az ijedős házbeliek. Az ostrom gyűrűje már több mint egy hete bezáródott, a front benyomult a kelenföldi töltésig; a Sashegy alján vadul hullámozott a harc; a telefon már rég nem szólt, a villany kialudt, s az ablaktalan lakás kikült falai közt, a fűrdőszobában befagyott a kádba engedett víz. »Istenkísértés«, mondták a házbeliek, akik enyhén bolondnak tartottak minket, mivel a lakás egyik zugának veszélyes szabadságát választottuk a bunker nyirkos tömegszállása helyett. De mi nem mentünk le s időről-időre felszalगतuk magunkhoz a bátrabbakat.

Körülnéztem a gyertyák lobogó fényében alulról fantasztikusan megvilágított arcokon. Béla rendületesen mesélte szomszédnőjének fanyar öngúnyjal tettített történeteit: a szükség és a becsület tette tanárból veszélyes összeesküvővé, aki az ügyetlen najság álarcával végezte el a leghajmeresztőbb feladatokat. Őcsi az orosz ejtőernyősökről, a Körtérre is beszivárgó partizánokról, a víz és élelmiszerszerző kirándulásokon látott halottakról beszélt, olyan kisfiús telkesedéssel, mintha egy jó Verne-könyv tartalmát mondaná el. Mámája, a szőke démon, párisi emlékeit idézte, s egy tündéri nyarat, amelyet egy délzalai kastélyban töltött élete egyetlen szerelmével, főiri környezetben — különösen a lovakat, azokat nem tudta elfeledni. A többiek, a nevetgélő, fecsegő társaság tagjai, mintha elvesztették volna egyéniségüket, hajladozó fantómokká lettek s kalandos árnyékok vetettek a falakra s a forlaszként összetolt szekrényekre.

Úgy ültünk ott az erődé átalakított hall-

ban, mintha semmi sem történt volna. Szilveszter volt; az ostrom szünetében csak néha-néha bődüll el egy-egy nehézgágyú. Egyetlen üveg borunkat már megittuk. A karácsonyi mákospatkó utolsó morzsája is elfogyott s a ticiánvörös, szép Ila széttöltötte a közéltra felajánlott Hubertus-üveg végső cseppjeit. Éjjél lett. Már-már úgy látszott: ünnepi szónoklatot kell tartanom, mikor becsapott a gránát, amely levitte a ház kéményét s a tető párkányának felét. A robaj tagadhatatlanul nagy volt és ijesztő. »Sebaja, mondtuk mégis. Riadtságunkat igyekeztünk ideges nevétsébe fojtani.

II.

Helyesen viselkedtünk? Azt hiszem, azt tettük, amit természetünk s nevelésünk sügött, s amit a körülmények engedtek. Szórakoztunk? Dehogyan szórakoztunk. Az élet illúzióját igyekeztünk megtartani, a lélek primitív gimnasztikáját folytattuk, s önkénytelenül is arra készültünk, ami még várt ránk. Igaz, hogy fennmaradni s a pincéből feljönni inkább csak a fiatalok voltak hajlandók, akik kissé a kalandot is keresték, a veszélyt, vagy pontosabban talán a virtust. Bátrak voltunk? Legfeljebb bátrak akartunk lenni s megtapasztaltuk azt, hogy a bátorságot különösképpen nem a nagyképű eszmék, hanem a jókedvű életerő, az emberi együttérzés és a becsület táplálja. De bátrak voltunk valóban? Ha csak elvekben gondolkozunk: gyávák voltunk, mert hiszen az utcán lett volna a helyünk, a hidakat szétrobantó s a várost rommá védő ellenség háttában, összeesküvésben, vagy még inkább nyílt ellenállásban. De hol volt már akkor a nyílt ellenállás lehetősége? A bátorságnál nagyobb erénynek kellett engedelmelkednünk: az okosságnak, amely azt parancsolta, hogy testben és lélekben épen éljük túl a szörnyűséget.

Létünk szinte mezteleure vetkőzött; a

próbán mindenkinek meg kellett mutatnia, hogy önmagában mennyit ér.

III.

A lemezteledés lassan folyt, de napról napra teljesebbé lett. A héthetes ostrom s az utána jövő hetek mindenkiről megmutatták, hogy mi lakik benne. Kiderült, hogy kinek van egyénisége, s kiben él csupán egy-egy családi hagyomány, vagy társadalmi etikett automatizmusa. Az önzők az első napokban levizsgáltak, azután kiderült, hogy ki gyáva, ki férhetetlen, ki erős, ki gyenge, ki találékony, ki tehetetlen, kinek van szíve, s kinek van helyén az esze. Az életveszély egyre nőtt, s bár a megszokás sok mindenben átsegítette az embereket, a kényelmellenség, az irigység, a türelmellenség el is vadította. A halárok egyre szűkültek. Tegnap még át lehetett járni a Dunán, ma már nem volt tanácsos a szomszéd utcában lakó barátot felkeresni s holnap már komoly kalandnak számított, ha valaki átkelt az utca túlsó oldalára. Hogy mi történik a világban, ki tudja? Utlem a vak sötétben, a rejtegetett kis telepes rádió kagylójával a fülelem s hallgattam a frontjelentéseket, a Deutschlandsender eszelős parancszoait, London hűvös és tárgyilagos híreit, s az Atlan!kz-nder gyíkos, irónikus macska-egér játékát. De ki hitte el, amit híreimből leszűrt tanulságként előadtam? A valóság egyre irreálisabbá vált, s a legkomolyabb igazság a sok rémhír közt a legvadabbnak tetszett. Mi maradt végső szigetként, jóformán egyetlen fogódzóként a síkos, lebegő bizonytalanságban? Csak az emberi értékek: Marika önfeláldozó bátorsága s hidegvérű fölénye, Katalin pattogó, vidám bátorsága és friss, csakazértis optimizmusa, Zoltán minden kalandot s kockázatot vállaló részvéte az üldözöttek iránt Juliska példaadó hűsége, amellyel fogvacogva

bár, de mégis kitartott a nyomorultak mellett: s Nyakasné anyagi türelme, amelylyel nevét meghazudtoló hajlékonysággal és udvariassággal tartott egyensúlyt a ház egyetlen tűzhelyén, az ő tűzhelyén főző türelmellen, ingerült lakók között.

Az író, ha igazi, tükröt tart a világnak. De csak úgy tud tükröt tartani, ha fenn tartások s illúziók nélkül néz szembe a valósággal, ha nemcsak a maga rögeszméihez van köze, hanem köze van az élethez, úgy, amint az véresen és tisztán, hitványan és nemesen, megálázóan és felsemelően, csüggesztő jelentéktelenséggel és ragyogó fenséggel megmutatkozik neki. Író vagyok s ezt a végső tanulmányt szűrtem le az ostrom élményeiből: a legnagyobb hibát követném el, ha rokon- és ellenszenv szempontjai szerint csoportosítanám ember-társaimat. A botanikustól kell érdeklődést, türelmet és személytelen tárgyilagosságot tanulnom. Az emberi flóra teljességéhez nemcsak az a hősiesség öreg hölgy tartozik, aki törekően s betegesen mindennap tisztába tette végelgyengült urát, hanem Flex úr is, aki ieszbe állt a jeges hidegben, hogy rajta érje azokat, akik rendetlenül használták a latrinát, nemcsak madame Lolo szenvedélyes rendszerete, amely arra készítette, hogy a legsúlyosabb ostrom idején is naponta kitakarítsa lakását, hanem Gádorné lomha és tunya egykedvűsége is, amellyel, két hónapig mosdatlanul, hagyta, hogy elöntse a szenny. Igen, az trónak egyforma érdeklődéssel kell figyelnie azt az embert, aki életét kockára téve, a magától elvont falattal tartotta életben a bujkáló üldözötteket, azt a magasrangú katonát, aki a veszély idején gyávábban lapult a nyúlánál s azt a sötét vagányt, aki az ostrom idején nyilas mozgójáróval fosztogatta a boltokat, de egy nappal a felszabadulás után már régi keltezésű kommunista pártigazolvány birtokában köhött ukratív csereüzleteket az orosz katonákkal.

De elég ennyi? Lehet az író csak botanikus a ember flórájának?

IV.

Az íróasztalom felett egy kis ingaóra kattog szorgalmasan. Svéd kisiparos munkája, a múlt század elejéről való lehet. Nem hagyom megállni egy pillanatra sem; az ostrom alatt sem pihent s azóta is jár rendületlenül. Egy öreg hölgytől kaptam, aki, sajnos, nem tudtam megmenteni. Betegen élt magányos szobájában, könyvei, emlékei, tisztas szegénysége s csodálatos lelki erővel végzett munkája között. Anyja svéd volt, apja zsidó, férje, aki Amerikába ment s őt betegesen sorsára hagyta, színtén. Sztojaj első hónapját még átvészelte, azután nem bírta tovább. A gettó elől antiköltői közé menekült. Egy reggel egy kislapny csomagot adott be hozzánk: az

óra volt benn s egy levél, Sophokles néhány sorával. Ez volt a jel. Mire odaértem lakására, már mély öntudatlanságban feküdt. Egy pillanatra felnézett s szemének meleg villanása tudatta, hogy rám ismert. A Rókusból temették el, s kedves bútorait széthordták a házbeli örökösök.

Az óra itt jár fejem felett, s arra int, hogy az író nemcsak számbavenni köteles, hanem emlékezni is. Itélni s büntetni nem az ő dolga, de az ő dolga az, hogy megőrizze a gazság emlékét is, hogy figyelmeztessen a jóvátétel kötelességére, s hogy a tanulmányok levonására intsen.

Ki tanult, s mit az elmúlt esztendőök szörnyűségeiből?

V.

A karácsonyfa előtt állunk. Szegény, ajándék nélküli, de békességes és bizakodó karácsonyest volt. Arra kellett gondolnom, hogy tavaly a gyertyagyújtás pillanatában hívott fel Iván a Hűvösvölgyből; ablaka alatt ágyú és gépfegyver szólt; búcsúzott. »Fel kell hívni Lalát, mondtam feleségemnek.

Ebben a pillanatban kopogtak, s az ajtóban megjelent a szenes ember. Ő volt, akinek telefonálni akartam, a tavalyihoz hasonló kosztűmben. A fiatal színészt tavaly csúszdamunkásnak álcáztuk s az egyik pályaudvaron helyeztük el. A helyszínen is meglátogattam; amit csinált, a legnagyobb színészi teljesítmények közé tartozik. Tavaly a karácsonyt nálunk töltötte, s régi barátai sem ismertek rá. Most megleve-níti az emléket.

»Mennyi minden történt az elmúlt év alatt — mondja. — Tavaly bujkáltam, most a Nemzeti egyik első színésze vagyok. Igaz, hogy tavaly a szenes embertől tyúk tellett ajándékba, a Nemzeti művésze viszont erre nem is gondolhat. De mégis közben egy világ változott meg. — »Csakugyan megváltozott? — kérdezem s eltűnődünk. A világ megváltozott, de megváltoztak-e az emberek is?

Bocóra gondolok, akinek ma sincs nagyobb gondja annál, hogy megfestesse haját, s hogy a föld alól is, de előteremtse a pénzt ruhára, kozmetikára, mert ő mindennek ellenére sem akar hatvannak látszani, mint amennyi, hanem negyvennek, mint amennyi lenni szeretne. S a szép Sándorné-ra gondolok aki tűzzel, vassal, de háromszobás lakást szerzett magának s ugyanolyan izléstelenül rendezte be azt, mint a régi egy szoba-hallos. Rády Béla halálosan meg van sértve, mert már nem mindenki szólítja Méltóságos Úrnak. Révész Bandi minden követ megmozgat, hogy ezer holdját, amelyet apja vásárolt, paraszti birtoknak nyilvánítsák s így legalább egy részt meghagyjanak nekik. Fűzes Jancsi a napokban megmagyarázta, hogy csak egy pillanaton múlt s Hitler nyeri meg a háborút. A faluban a népek nem akarják iskolába küldeni a gyerekeket, mert ott hon sok a dolga. »Tanultak valamit az emberek? — kérdezem a fiatal színészt, aki naponta váltja szerepét s aki most szegény is boldog, mert van dolga, gondja, szabadsága, reménye. »Az emberek által-

ban nem tanulnak, — mondja kissé rezignáltan. »Az élet azonban jobb belátásra kényszeríti őket, — fűzi hozzá azal a kemény elszántsággal, amely csak optimista fiatal emberek sajátja. Örülök neki, hogy ilyen kemény, elszánt és bizakodó. »A fiatalok majd másképp csinálják — hallom magabiztos hangját, s arra gondolok, hogy kétségbe kellene esnünk, ha nem bízhatnánk a fiatalokban.

VI.

De nem könnyelműség-e a jövőbe vetett hittel általni magunkat a jelen nyomorúságában? Azt hiszem, ez a hit túl van a megbízhatóság és könnyelműség kategóriáin. Az élet elvesztése értelmét e nélkül a hit nélkül. Addig élünk, s addig tudjuk munkánkat végezni, amíg bizunk valami elkövetkezendőben, valami egészségesebben, jobban, igazabban. Az elrútt év folyamán sokszor kérdeztem magamtól: elvisehelhető-e a valóság? Most már tudom, hogy a változás híle, a jövő reménye nélkül elviseheletlen.

Pedagógus is vagyok, nevelő és szenvedélyes kerész. Tudom: a természet lassan dolgozik, s hogy a megújuláshoz nemcsak tiszta belátás, jószándék és erős fogadalom, hanem türelem is kell. Sok emberrel találkoztam az elmúlt években, olyanokkal is, akiket a korszak szörnyű szélvihara lemezelenített, s tudom, kikre van szükségünk a jövőben. Nem parádés hősökre, hanem a konok türelmes embereire. S tudom, hogy ilyenek is sokan vannak. Az ország többsége ezekből áll. Ha nem hinnék ebben, kétségbe kellene esnem. De legyünk igazságosak s nézzünk körül a világban. Mi volt itt tavaly? Sötétség, zuhanás, pusztulás, napról-napra fokozódó rombolás, s ma mégis mi van? Ebredező élet, munka, a jobb erőfeszítése, lehetőség arra, hogy megerősítsük azt a szabadságot, amelyet, valljuk meg, nem magunk vívtunk ki magunknak, s amelyet még meg kell érdemelnünk, s meg kell tanulnunk használni.

Megyek az utcán, ülök konferenciákon, s társaságokban beszélgetek az emberekkel s folyton ezt a kérdést hallom: optimista vagy, vagy pesszimista? Nem tudok felelni a kérdésre, egyszerű azért, mert értelmetlennek és ilyen kizárólagos fogalmazásban helytelennek tartom. Másrészt a még inkább azért, mert mind a két szó értelmét vesztette számomra. Nem vagyok sem optimista, sem pesszimista. El vagyok szánva rá, hogy elvégzem a dolgomat, meri ez életem értelme. Tudom, hogy az emberi műveltség mindennapos erőfeszítés eredménye, tehát igen nagy mértékben rajtunk áll, hogy ezen a téren mit hoz a jövő. Megtanultam, hogy ebben a munkában nincs máról holnapra elért csodaszerű eredmény, tehát türelmes vagyok, de tudom azt is, hogy az élet nem hagyja magát, folyton megújul, felfrissül, erői új születnek. Bizom tehát.

Nem vagyok sem optimista, sem pesszimista, hanem türelmes és bizakodó. Egy év súlyos megpróbáltatásai és tapasztalatai tanítottak erre.

Balázs Béla Szegedi Színházfetei

arról, hogy hol van az ember otthon, a Szegedi Színház megnyitásáról, egy idejemi darabról és a kulturpolitikáról

Hol van az ember otthon?

Akinek ez nem is lehet kérdés soha, mert olyan, mint a föld sötétjében te-nyező gyökér, melynek még a hímportát se viszi el a szomszédba a tavaszi szél, az olyan ember talán boldog. Nem tudom-irtózáttal gondolok az ilyen vak és süket boldogságra, holott a fájdalmak fájdalma, ha nem tudod, hogy voltaképp hol is vagy otthon? De, aki szülőgyökereiből nemcsak kinő, hanem elnö, aki nemcsak valahonnan való, hanem valahová is való, akinek értelme nem indulásában, hanem érkezésében van, az messzire elnö gyökereitől és mint kertieper kuszóindája útközben is néhány gyökereit ereszt. Gyökereit ereszt és levelet hajt, gyümölcsöt terem vándorlásában. Az olyan emberben gyakorta felfájdul a kérdés, hogy voltaképp hol van ő otthon? Mert nem mindig szülőfaluja vidékéről és harangszaváról ismer arra az ember, aki kétszer születik: egyszer testében anyjától és megegyezően (vagy többször) lelkében, mikor már lát, érez és ért. És az sokkal később és egészen máshol történhetik.

Én Szegeden vagyok otthon. Nem azért, mert itt szült édesanyám, hanem azért, mert itt írtam első versemet és itt láttam először színházat. Ez a nyelv, ez a dal, ez a színpad rakták le azt az alapszínt bennem, ami minden ráfestést képen átszín-űk. Messze jártam, máshol is volt rossz dolgom. De a szegedi színház dolgai valahogy a család közelségéből érintenek érzékenyebben. Ott álltam, tizenégy éves koromban a húszkrajcáros állóhelyen. És most Nemzeti Színház lettünk. Az ám! Páholyból néztem végig a szép megnyitó előadást. Bizony! Elénekeltek a himnuszot. A polgármester beszélt, meg a főispán meg Lehotay Árpád igazgató. Úgy bizony! Hogy negyvenöt esztendő múlt el? Mi az? Én ész hajjammal a régi színházban ültem és ama negyvenöt év előtti Tóvölgyi Margit kísértete vonult át tragikus méltósággal a színen.

Huszonkettődikén nyílt meg a második magyar Nemzeti Színház, melyet a kolozsvári helyébe — részben annak volt tagjaival — Szegeden állítottak fel, ahol tisztes múltú és sok jó munkát végzett városi színház kapott így állami rangot. Ami ebben az eseményben nagyjelentőségű, az nem az állami támogatás. Megélt a szegedi színház eddig is a maga kenyerén. Söt Baranyi János, a kitűnő muzsikus, aki már a debreceni konzervatóriumot is felvirágoztatta, öt nappal Szeged felszabadulása után megrögzte itt az első előadást. Budapest körül még javában folyt a harc, mikor Baranyi már játszatott Szegeden. Kollektív alapon megszervezett társulatával, egy garas városi segély nélkül, söt

deficit nélkül is. Volt sok példa erre az országban akkor! Most már — talán éppen ezért — nem ő az igazgatója a színháznak. De mért nem igazgatója a szegedi konzervatóriumnak, melyre oly nagy szükség van és melynek olyan nagy szüksége van ilyen teremtő energiájú, közismerten magas színvonalú zenészre? Ez tiszteletteljes kérdésünk a kultuszminiszter úrhoz.

Szóval nem az anyagi támogatás miatt van elsősorban nagy jelentősége annak, hogy a szegedi színház állami színház lett, hanem azért, mert így szervezen bekapcsolódhat a nagy állami kulturpolitika akcióiba. Nemzeti Színház lévén, operai társulata is, meg zenekara is van Szegednek. Ezt a nagy apparátust az egész környék kulturális táplálására lehet és kell felhasználni. Állami segítséggel kell kis színhátszó és zenei vándorcsoportokat szervezni, melyek a szegedi bázisból kirajzanak és messzi könyveket bejárhatnak. A környéknek ez szellemi, a színháznak pedig anyagi javára szolgál majd, ami kivált mostanában, nem másodrendű kérdés. — Ezt tisztelettel javaslatként terjesztjük be a kultuszminiszter úrhoz, akiben teljes bizalmunk van.

Jó szegedi állami színháznak és állami operának, melyeket jó konzervatórium lát el utánpótlással, még messzebbre célzó feladatai is vannak. A Szegedi Szabadtéri Színházakat, határainkon túlra terjedt jóhíre kötelezi ama nagyobb feladatok vállalására és kötelezi földrajzi heyzete. Ha Max Reinhardt salzburgi ünnepi játéka a nyugat számára jelentették mindenövi olimpiáját a művészetnek, úgy Szeged arra hivatott, hogy Délkelet-Európa számára fölthesse be egy nemzetközi kultúrnap állandó helyének szerepét. Azt avval, hogy csak magyar műveket ad elő a Dóm-téren, el nem érheti. Meggyőződésünk, hogy Szeged kultúrnapja a jugoszláv kultúrának is ünnepe legyen. Hiszen Szeged falainak tövében már szerbek laknak, akik nekünk most már barátaink. A Szegedi Szabadtéri Játékok keretében egy reprezentatív nagy jugoszláv színművet és egy jugoszláv zeneművet is elő kell adnunk. (Mert a szegedi Dóm-téren passió, játékokat, oratóriumokat is akarunk bemutatni. Söt nagy nemzeti táncokat és pantomimeket is.) A román népművészet és zene is jusson ott szóhoz. Olympias legyen az valóban. Nemzetek találkozója, a kultúrközösség békés jegyében. Ha valami valósan hozzájárulhat a határok ellégiesítéséhez, hogy Groza miniszterelnök kitűnő szavával éljek, úgy a rendszerezett szegedi művészi találkozók.

A nagyszabású szabadtéri játékokat Szegeden nem lehet megoldani erős helybeli

A Himnusz alatt. Lehotay Árpád, dr. Pálffy György főispán, Dénes Leó polgármester, dr. Bakos Géza kultúránácsnok

művészi bázis nélkül, illetve mostani szegénységünkben túlnagy terhet jelentene, ha mindent és mindekit Budapestről kellene lehozatni. Magas színvonalú Szegedi Nemzeti Színház, mely már clove beállítaná társulatát a szabadtéri játékok követeleményeire és egy magas színvonalú szegedi konzervatórium, mely ugyanezt tenné, biztos tartaléka volna ama délkelet európai kultúrünnepeknek.

Megvagyunk róla győződve, hogy Keresztury kultuszminiszter szeretettel karolja fel ezt a gondolatot és hogy Gyöngyösi külügyminiszter is támogatni fogja. Ezért kérjük, hogy sorainkat javaslatnak és beadványnak tekintsék.

Zilahy »Tizenkettődik óra« című darabjának bemutatójával nyitották meg a Nemzeti Színházat. Hideg volt a nézőtérben, ahol félkabátban ültek az emberek, de hideg volt a színpadon is, ahol a színészek nem húzhattak félkabátokat. Azt a húsz mázsa kokszot, amit Dénes Leó polgármesternek sikerült kiverekednie a város számára, több napra kellett megosztani. Mégis pompásan játszottak. Nem azért vagyunk mi szegediek, kérem! Három darabot próbáltunk mi teljesen fütetlen színházban. Hát most szervezett filharmonikusaink nem játszottak-e jéghidegben Vaszy vezetése alatt zsúfolt házban didergő és mégis lelkes közönség előtt, nagy sikerrel? Ha mi egyszer fejünkbe vesszünk valamit, mi szegediek...

Komoly jó munkát végzett Lehotay Árpád.

Fodor, Unghváry, Lehotay és Gera
(Foto Liebmann)

pád, mint rendező. Pompás alakítást mutatott, mint színész. Hibát követett el, véleményünk szerint, mint dramaturg, a darab kiválasztásával. Érdekes és tehetséges Zilahy színműve. De ez a tizenkettedik óra nem tegnap, hanem tegnapelőtt üfött. Azért avult el clyan nagyon, mert túlságosan divatos volt a maga idejében. Ezeket a világmegváltó profétákat, akik soha osztályokról és dolgozókról, hanem mindig csak az egész emberiségről beszéltek általában, soha szociális, hanem mindig csak morális megújbodást, prédikáltak, ezeket a megszállottakat, akik annak ellenére, hogy az értelmetlen emberek bolondokká zába csukták őket, mégis odaválók, ezeket a ködös párhoszerű hősokeket az első világháború utáni német expresszionisták hozták divatba: Tellerék, Haseneleverék, Georg Kayserék. »Oh Mensch!« drámáknak hívták ezt az exaltációt, mely véleményünk szerint egyik oka volt a német szociális forradalom sikertelenségének. Bizonyára bátor cselekedet volt Gömbös idejében kiállni ezzel a darabbal. De a bator kiállás még nem jó darab. Mindenesetre ellenállhatatlan komikummal hat, ha ma szociális helyett eugenetikával, orvosi beavatkozás útján feljavított fajú emberiséggel akarja a színpad hőse megmenteni a világot.

De lehet, hogy a hiba ott volt, hogy Lehotay nem merete ezt az örültet elejétől végig örülni és tragikusnak játszani. Akkor komoly hatást érhetett volna el. De egyébként kitűnő borús férfiasággal játszott alakja, abban a percben, hogy tanait komolyan veszi — neveltséges. Neveltséges, az pedig nem neveltetés, hanem kínos.

De azon nem múlik, hogy a megnyitó darabot rosszul választotta. Így is meg tudta mutatni, milyen komolyan, kultiváltan, magas színvonalon dolgozik a Szegedi Nemzeti Színház társulata. Voltak ott alakítások, mint *Benkő* derék degeszerált királya, *Petur Ilka* melegérszerű asszonya és *Gáti* fagyosan elegáns kormányelnöke, melyek egész magasrendűek voltak.

A tisztai vizenjárók, ha elkötik a partról bárkájukat, megemelik kalapjukat és azt mondják: »Isten velünk!«

Petur Ilka és Lehotay Árpád
(Foto Liebmann)

BESZÉLGETÉS ZÁMERCEV VEZÉRŐRNAGGYAL, AKI HAJLÉKHOZ JUTTATTA AZ ÍRÓSZÖVETSÉGET

Akit valamilyen ügyes-bajos dolga elvezetett valaha egy katonai parancsnokságra, az a Vörös Hadsereg városparancsnokságának múzeumutcai épületébe lépve, nem híné el, hogy ebben az épületben egy győztes hadsereg hivatalai vannak berendezve.

A belépőt nem pattogó szavak, nem more tekintetek fogadják. A fegyelem, tudjuk, elengedhetetlen feltétele a jó katonai szellemnek, de az üres, lélektelen fegyelem, ami nem töt meg az igazi hazaszeretét, az csak parádéokra és emberfeletti viszonylatok megteremtésére alkalmas.

Ezekre, ilyenekre gondolunk, amikor a Vörös Hadsereg budapesti városparancsnokságának egyik szobájába lépünk. *Curkin* őrnagy fogad. A Vörös Hadseregnek ez a tisztje nem helmi udvariasságból teszi, amikor azonnal irodalomról, művészetről kezd beszélgetni velünk. S milyen ott hon van ezekben a kérdésekben! Menuyire ismeri hazájának művészetét, s nemcsak azt, hanem Magyarország művészetét is. *Zámerecv* vezérőrnaggyal abból az alkalmából szeretnénk beszélgetni, hogy a *Vörös Hadsereg egyik alakulata által lakott házat, a Vilma királynő-út egyik harminckétszobás villáját átengedte használatra a Magyar Írószövetségnek.*

Néhány perc késéssel kiüzen értünk *Zámerecv* vezérőrnagy. A meglepően fiatalos, derűs tekintetű tábornok elébünk jön és elnézést kér e néhány pere késésért. Semmi póz, semmi mesterkéltég, se szavakban, se mozdulatokban.

Ebben a légkörben nem nehéz megszólalni, nem nehéz feltenniünk a kérdést:

— Mi indította arra vezérőrnagy urat, hogy átengedje használatra az Író Szövetségnek a Vilma királynő-úti villát?

— Az indított erre, — felel azonnal — hogy megdöbbenve hallottam: a Magyar Írók Szövetsége teljesen hajléktalan. Bárki más szovjet-tiszt ülne itt a helyemben, ugyanezt tette volna, mert a szovjet nép nagyon szereti a művészetet. Méltatlan lenne egy szovjet-tábornokhoz, ha itt élve, nem érdeklődne Magyarország művészei és művészei sorsa iránt. A Vörös Hadsereg, ha felszabadított egy várost, azonnal őrséget állított a művészi intézmények elé. Mi sohasem felejtjük el, amit *Sztálin* mondott: »Az író a lélek mérnöke«.

Írókról, színházról beszél *Zámerecv* vezérőrnagy s szavain érezni, hogy nem sablonos udvariasság, mikor a magyar színészeket díeséri.

— Az orosz színjátszás nagyszerűsége, az orosz színészek esodálatos tehetsége köztis mert — mondjuk. — Vezérőrnagy úr az orosz színészekhez viszonyítva is kitűnőeknek tartja a magyar színészeket!

— Moszkvában nagyon sok nemzetiégi színház van — feleli *Zámerecv* vezérőrnagy — és odakaza állandó látogatója vagyok ezeknek a színházaknak. S az, hogy a nyelvet nem érve, csupán tolmács segítségével is mindent elmond nekem a színészek játéka, azt jelenti, hogy a magyar

színészek tehetsége minden összehasonlítást kibír.

— Igaz-e az a közép-európai vélemény, hogy Oroszországban minden más művészetnél többre becsülik a balettet?

— Ez így nem igaz — feleli. — A baletet valóban nagyon szeretik a Szovjetunióban, de éppúgy szeretik és becsülik a többi művészeteket is. Ha egy orosz paraszt felutazik Moszkvába, szinte első útja valamelyik múzeumba vezet. Egyáltalán, a Szovjetunióban igen sokra becsülik az intelligencia szerepét. Intelligencia alatt persze nemcsak a művészetet értik, hanem például a falusi tanítót is, akinek ugyanaz a becsülete jut, mint a többi értelmiségnek. Az intelligencia többsége munkás- és parasztszármazású.

Nagyon érdekes, amit a nemzedékek szerepéről mond *Zámerecv* vezérőrnagy. Az úgynevezett nemzedék-problémák teljesen ismeretlenek a Szovjetunióban. Szovjetnép van s nem nemzedékek. Míg a cárizmus idején nemcsak szerepében, de számában is egészen kiesi volt az értelmiség, a Szovjetunióban éppen fordított a helyzet. Az intelligenciának a cárizmusban felnevelkelett kiesiny rétege azért állt a Szovjetunió mellé, mert látta, hogy éppen a szovjet rendszer az, amelyik elsősorban képviseli az intelligencia érdekét.

— Vezérőrnagy úr a mellén lévő sok kitüntetéset mind haditényért kapta meg?

Mosolygva válaszol:

— A Vörös Csillag-rend kivételével, igen. Illetve, azért kaptam ezeket a kitüntetéseket, mert nagyon szeretem hazámat, a Szovjetuniót.

Kisvártatva hozzátesszi:

— De éppen azért, mert szovjet nevelést kaptam, minden népet szeretek. A szovjet nevelés lényege ez: minden nép szeretete, minden nép szabadságának tisztelete.

Azt hisszük, szebb, — ha úgy tetszik — költőibb szavakkal nem is fejezhetjük volna be ezt a beszélgetést.

Zámerecv vezérőrnagy és Gergely Sándor, az Írószövetség elnöke

(Foto Kálmán)

Operaházi SZILVESZTER

IRTA: LÁNYI VIKTOR.

Sötét odúk lakója, esti órák ijesztően röpködő kísértete a denevér. Bolond dolog, hogy Strauss János legvidámabb alkotása pont ezt a sűrű szárnyas emlőst viseli címében, mégpedig alig érthető okból. Hiszen csak úgy futtában esik szó a denevérről, valamilyen naiv jelmezes tréfa kapcsán, aminek a boházatos cselekményhez meglehetősen kevés köze van. Növe annál inkább hozzátartozik a bécsi »Denevér« a pesti Szilveszterhez. Évtizedes hagyomány, hogy Operaházunk ezzel az igazán klaszszikus operettel búcsúztatja az évszándót. A hagyománytól az idén sem tért el és abban is hű maradt hozzá, hogy betétszámokkal bővítette ki a szárnyaló keringőkben és pattogó polkaritmusokban bővelkedő művet. Az artistikus szórakozásra szomjas operai közönség szinte elvárja a szilveszteri meglepetést és a színház ezúttal bőkezűbb is volt, mint más esztendőben. A másodikkal felvonásban. Orlovski hereg híres báljában, a szokásos koncerttrüfönzések helyett most a zenekar és a balett jutott különleges szerepléshez. Amit ez alkalommal az Operaház produkált, a két rövid táncjáték valószínűleg túl fogja élni az egyezri alkalmat, már csak azért is, mert ezek az apróságok a műsor egyfelvonásos-sorozataiba bármikor kényelmesen beilleszthetők.

De túl a gyakorlati szemponton, a két kis újdonság közül az egyiknek sajátos művészi érdekessége, mondhatnám, kulturális jelentősége van. Mert Operaházunkban alighanem első ízben szólalt meg és kapott mindjárt színpadi tolmácsolást a modern Amerika zenéje. Ami persze nem egyéb, mint az eszményített jazz. Ennek Gershwin a mestere, Gershwin, aki jelenlegi tudomásunk szerint versenyen kívül a legkiválóbb északamerikai komponista. »Rhapsodie in blue«-ja méltán lett világhírű. Ki tudta emelni a jazz-stilust a formai szűkkörűségéből és hangulati monotonitásból. Muzsikájá-

Sallay Zoltán és Ottrubay Melinda

Vashoggi Ervin és Pásztor Vera

Tatár György és Patócs Kató
(Foto Mafirt—Marian)

A »Pesti Szilveszter« díszlete.
Tervezte: Fülöp Zoltán

ban a szimfonikus képzelet szabadsága és raffinált technikája frissíti fel a lokálok fülledt atmoszféráját. Sok furesza szépség van ebben a rapzodiában. Merész, elegáns akrobataszellem, nyers prairiei vadság és világvárosi sp'een sajátos vegyülete: — Amerika. Persze, a dollármilliók, a nagy táncos filmrevük Amerikája, az, amit az európai nagyvárosok közönsége vágyálomként becéz és mint távolról jött, csipős inyeréséget habzsol.

Korunk divatos New-York-elképzelését tolmácsolja a színpad nyelvén az operaházi Szilveszter-estén bemutatott táncjáték. Meg kell adni, a maga nemében igen sikerülten. Nagyszabású mondain revükép keretében elevenedik meg a »Rhapsodie in blue«. A koreográfiai megoldás — igen helyesen — nem igyekszik versenyre kelni a Broadway-artisták boszorkányos stepp-virtuozitásával. Számot vett azzal, amit táncosaink jól és igazán tudnak, izlésesen, ötletesen alkalmazza ki képességeiket. *Tatár György* nem *Fred Astaire* és *Patócs Kató* nem *Ginger Rogers*. De nincs is szükségük rá, hogy amerikai kollégáik babérajaira pályázzanak. Mindketten szépek, tehetségesek, táncművészetük egyéni érdekessége és értéke nem vitatható.

Igénytelenebb, de nem kevésbé hatásos a »Pesti Szilveszter« című tánckép, amelyhez a zenét, bevált konfekciós módszerrel, Liszt-művek töredékeiből fércelték össze. Hanem a látványos rész igazi meglepetés: *Fülöp Zoltán* elragadó tündérálmia a romjaitól majdan újra épülő Pest éjszakai látképéről. És a káprázatos háttér előtt a szép és elegáns *Ottrubay Melinda* táncosa balett-kar szilveszteri nyüzsgésében — szinte fölért a hiányzó újszándói pohár pezsgővel. Egy másik pohárravalót *Heuberger Operaház*-nyitányából szűresülhettünk a megérdemel egy jó szót a könnyűzenei mámor szervirozója, *Varga Pál* karmester, aki *Fricsay* és *Kenessey* kollégájával osztozott az est zenei munkájában és érdemében. A színpad illuzionistáinak nagy segítségére volt *Balassa Imre*, akinek szellemes és poétikus összekötő szövegét a *Denevér*-előadás *Falkeja*, *Reményi Sándor* jó hangsu'yozással mondta el. Általában operai művészeink — *Osváth*, *Orosz*, *Rösler*, *Nagypál*, *Maleczky*, *Angyal-Nagy*, *Fekete* — nemcsak szépen énekelnek, hanem a vígjátéki prózát is szinte kifogástalanul mondják és játsszák.

Tatár György és Patócs Kató

»Éva és a férfiak« a Royal Revü Varietében

Új műsorában a *Royal Revü Varieté* azt nyújtja, amit a közönség *varietében* látni akar: egy csomó remek *artistaszám*, egy kitűnően összeállított balettet és néhány vidám színpadi produkciót. Az »Éva és a férfiak« című, egyébként kissé bágyadt és zavaros darabkában a vígszínházi berkekből kiruccant Kelemen Éva csillogtatja hamvas székeségét, partnerei közül Peti Sándor ellenállhatatlan figuráját, a kitűnő Pártos Gusztáv, valamint Rátonyi Róbert és Lugossy György neveit jegyezzük fel. Egy nézőtéri mókában Keleti László deríti a közönséget, Diana Clayton hamisítatlan amerikai izzel pompásan ad elő két sláger *Chappy* mester zenéjére. Na és persze Hacsek és Sajól! Mindent egybevéve Ehrental Teddy — az új igazgató — új műsora jól sikerült.

(—nő)

„Ez a jó“

A Kamara Varieté új műsora

Mindig gyanús, mikor a kereskedő portékáját módfelelt dícséri. A Kamara Varieté új műsorának még a címét is a »rábeszélés« szolgáltatába állította. »Ez a jó!« — hirdetik az öles plakátok. Ez a jó, tesék befáradni...

Miután befáradtunk és láttuk az »Ez a jó!«-t, mindent megértettünk.

Keleti László és két kis színésznő

(Foto Várkonyi)

Kökény Ilona a Sybill-paródia szereplőivel, középen a méregzöld »hözisa« szubrettel

(Foto Várkonyi)

Diana Clayton

(Foto Forray)

Kelemen Éva

(Foto Inkey)

Trio Carolinas

A műsor Nádassy László »Herbert a hő« című ügynevezett bohózatával kezdődött. Ez a »bohózat« abban különbözik az efféle szellemi kifőzményektől, hogy izléstelen-séget és ostobaságot mellett még végtelen hosszú és unalmas is. Kökény Ilona sokoldalú tehetségével bírkozott a buta darabban.

Biró Agnes babatündér táncát járta. Nagyon bájos és szép lány (miért nem megy férjhez?), ügyesen hajtogatja egyfolytában hogy ma-ma, pa-pa és mindig sikerül neki más útemre lépni, mint ahogy azt a zongorista szeretné.

Pártos Jenő, »Sok alhó Sybillért« című paródiájának ügyes alapötletét nem aknázza ki, a vidéki színészet és a vidéki bürokrácia görbe tükre helyett az öles kuplékkal fűszerezett, vádli és a prima-donna méregzöld hűzójának (hol lehet manapság ilyet kapni?) szem előtt tartását tartja az ilyenfélére »harapós« közönség elé.

A műsor enyhülést s vigaszt hozó részeiben a mindig kitűnő Türk Bertát, Halmai Imrét és Keleti Lászlót láttuk.

(Kőbányai)

KRITIKA »KRITIKÁRÓL«

A tanító és a cigányzene

Előre kell bocsátanunk: nem a »Tanító« című filmet akarjuk megvédeni egyes kritikákkal szemben. Míg erről a filmről megírtuk saját kritikánkat és ezen túlmenőleg nincs róla semmi mondanivalónk. Itt másról van szó.

Kérem, kritikus urak, óvakodjunk a köz-helyektől. Rendkívül veszélyesek. Ellustulják az agyat, elszoktatják az embert a gondolkodástól, Tompitják a megfigyelőképességet, ítélőképességet, fölöslegessé teszik egyéni véleményünk egyéni megfogalmazását, szóval lassan elhülyítik az embert.

Milyen egyszerű, könnyű és kényelmes dolog, ha egy magyar filmben cigányzenét hallunk, leírni a közhelyet: elég volt a cigányzenés magyar filmekből! A kritikus nem gondol arra, hogy ez a közhely már legalább olyan unalmas, mint maga a cigányzene a filmben. Altbán nem gondol semmire, mert hiszen éppen ez a közhelyekben a veszélyes, hogy le lehet írni anélkül, hogy valamire gondolna az ember.

Jelen esetben például, ha nem állna rendelkezésünkre ez a kritikus-óvodában ki-vülről megtanult elutasító mondat, hanem kénytelen lenne a kritikus gondolkodni, a következőt gondolná: a magyar falu életéhez bizonyos mértékben és értelemben hozzátartozik a cigányzene. Különösen hozzátartozott 1905-ben, mikor ez a film játszódott. Tehát, ha egy film a magyar falu akkori életének hűséges keresztmetszetét akarja adni, nem hagyhatja ki a cigányzenét sem, mint ahogy nem hagyta ki Bródy Sándor sem a darabjából. En, a kritikus, nem helyeslem a cigányzenét. Sem a falun, sem a filmben. Talán hig szószakozásnak tartom, filmben ölesó sikernek. Ebben a filmben azonban, meg kell állapítanom, a cigányzenét, nem sikernek szánták. Egy-két rövid jelenetben szerepel csak és ezekből is szemmel látható, hogy a rendező éppen úgy nem szereti a cigányzenét, mint én, a kritikus. Ugyanúgy nem helyesli. Az ellenszereves, vad, erőszakos, parasztnyűző dzsentrifjú jellemzésére használja fel. És dramaturgiai kontrasztként használja fel: míg itt részegen ordítanak a kastélyban cigányzene mellett, addig — a következő jelenetben — egy parasztszobában a jobbágyok utolsó krajcárjaikat szurkolják le a kivándorlási ügynöknek. Itt tehát nem a magyar filmek cigányzenés romantikájáról van szó, ellenkezőleg, az ezt leplező cigányzenés realizmusról. Tehát én, a kritikus, aki nem szeretem a cigányzenét, mindenben egyetérték a film rendezőjével, aki szintén nem szereti.

Ezt gondolná a kritikus, ha a közhelyek le nem szoktatták volna róla, hogy gondolkozzék.

Szokjunk le a közhelyekről, tanuljunk meg látni, gondolkodni, véleményt alkotni. Vegyük komolyan a mesterségünket!

Békeffi István:

Beszéljünk a sikerről!

Beszéljünk arról, ami nincs, a sikerről, sokat, emlegessük a sikert, mi színházilag, idézessük az emléket, ahogy a privátok kávépartiról és libatortúról beszélnek legtöbbször mostanában, szegények.

Mi a siker?

Nehéz meghatározni, elmagyarázni. Ami százszor megy táblás házakkal? Nem, az még nem biztos, hogy siker. Hányszor mondják egy ilyen szériára színházi emberek: minden este megbukott táblás házzal százszor egymásután. Sok taps? Az se biztos, hogy siker. Hogy tetszik a közönségnek? Attól még meg is bukhat egy darab. A siker: van. Állapot. Mámor, részegség, a taps, a táblás ház, a százas széria csak szimptomái, de a sikerben más hangja van a tapsnak, más atmoszférája a táblás háznak, a siker kitör, egy percre rá, hogy senki se várta, a siker tömeghisztéria, ismeretlen emberek ölelkeznek a nézőtérben, a kulisszák mögött balálos ellenségek csókolják szájon egymást, a siker kifürkészhetetlen, lemondhat a főszereplő, aki azt hitte, hogy az övé a siker, kihúzhatják a darabból azt a jelenetet, amire a szerző azt hitte, hogy annak van sikere és a siker tovább tart, mert ami siker akar lenni, az megakadályozhatatlanul siker lesz!

Miért nincs siker?

Először is a háborús konjunktúra száműzte. Mikor a színházban csak be kellett mutatni az új darabot, kitétték a színházra a »Minden jegy elkelt« táblát és le se vették legalább három hónapig. Nem kellett harcolni, izgulni, reszketni a sikerért. Hogy akadt akkor is darab, ami nem ment, az csak annyit jelentett, hogy gyorsan be kell mutatni egy másikat. A siker nem volt dicsőség, a bukás nem volt szégyen. Ez pedig nem egészséges színházi állapot. De sajnos, megszoktuk. És most egy másik oka is van:

lenézünk a sikert!

Közönséges és gyanús dolognak tartjuk. Pedig gondolkodóba ejthetné a gyanakvókat, hogy a siker ritka tünemény. Már pedig, ami ritka, az nem szokott közönséges lenni. Persze az, hogy valomitől nagyon sok ember van elragadtatva, a finom individualistában természetes ellentmondást vált ki. Ebből mások azt a következtetést vonják le, hogy ha ők a sok ember elragadtatásának ellentmondanak, finom intellektuettek lesznek.

Lenézőn szokás mostanában mondani színgazgatóra: a sikert hajszoja.

Nos, én szerintem:

ha egy színgazgató nem hajszoja minden tudásával, tehetségével, idegszálával a sikert, azonnal el kell venni a koncepcióját! A színházat csak a siker igazolja! És ha a színház azt mondja: nekem elvem van, programom van, világnézetem van, akkor annál inkább »hajszoja« kell a sikert, mert ha megbukik, nemesak ő bukik meg, hanem az elv, a program, a világnézet is, amit hirdetni akart, de rosszul hirdetett.

— Én nem tetszeni akarok a közönségnek, hanem nevelni akarom, tanítani akarom, az izlését akarom fejleszteni! — mondja a színház nagyképpen, nem véve észre az ostoba ellentmondást: ha valami nem tetszik a közönségnek, nem megy be a színházba és ha nem megy be, akkor nem lehet se nevelni, se tanítani, se az izlését fejleszteni! A színház csak akkor lehet hasznos, ha sikere van. És persze: csak akkor lehet ártalmas is!

A színházat csak a siker igazolja!

(De a siker nem mindig igazolja a színházat!) A kép, a könyv, a zene szólhat egy-egy emberhez is. A mű a művész és egy megértő lélek találkozásával már igazolva van. A színház a tömeghez szól. Ha a tömeg nem hallgatja meg: megbukott! És a bukást semmivel sem lehet kimagyarázni. Csak a rossz darab bukik meg, a rossz előadás, a rossz színház! Csak nem akarja azt mondani, hogy a gondolat bukott meg, amit hirdetett? Nevelés! Nincs olyan ostobaság, amit a jó színház el ne tudna hitetni három órára!

A közönséget szidni,

persze, ez a legkönnyebb. Mert az én színházam túl nívós, túl tartalmas, túl irodalmi a mai közönségnek! — mondja a színgazgató, nem gondolva arra, hogy a támlásszék 7-ik sorban ül talán egy középiskolai tanár, aki esténként elalvás előtt többet olvas, mint ő egy egész szezonban. A közönség a legkülönbözőbb emberekből áll. Egység, keresztmetszet, tömeg. Nem lehet vele vitatkozni. Ami tetszik neki, az jó, ami nem tetszik neki, az rossz! Persze csak színházi szempontból. Lehet valami nagyon jó irodalom, de nagyon rossz darab, jó darab, de rossz előadás, jó darab, jó előadás, de rossz szín-

ház. Hogy elromlott a közönség izlése? Lehet. De higgyék el, evvel még nem lenne baj, mert a színház izlése is romlott legalább ugyanannyit. Ugy, hogy attól még nagyon jól megérthetnék egymást, színház és közönség. Nem, kérem. A baj ott van, hogy a színház szégyeli, lenézi, nem hajszoja a sikert!

Szeressük a sikert!

A siker dicsőség! A bukás szégyen! Szerzőnek, rendezőnek, színésznek, igazgatónak egy jogcíme van a mestersége folytatásához: a tehetség. És ki tehetséges? Akinek sikere van! Félreismert tehetségek nincsenek. Félreismert zenik talán igen, de a színházat nem zenik csinálják. Csak tehetséges emberek. A legjobb esetben.

Szeressük a sikert, kívánjuk, hajszoljuk! Csináljunk sikert. Aztán majd ráérünk boncolgatni, hogy helyes-e, hogy éppen ez a siker lett siker. Először csak legyen meg! Higgyék el, olyan lesz, mint egy varázslat, meg fog tőle változni az egész színházi életünk... Persze, az igazi sikerre gondolok. A nagy sikerre! Nem arra, amelyikre egyik azt mondja, hogy siker, a másik azt mondja, nem siker. Nem az ilyen relatív sikerre. Mert ilyen sok van.

Nagyon régen hallottam egy jellemző kis történetet az ilyen relatív sikerek relativitásáról:

Egy Bécsben élő lengyel hegedűművész hangversenyt rendezett a Konzerthausban. Hangverseny előtt a művészszoftában meglátogatták a barátai, honfitársai, az egész bécsi lengyel kolónia. Sok sikert kívántak neki és megbeszéltek, hogy koncert után együtt lesznek. Ha nagy siker lesz, a Grand Hotel éttermében fognak vacsorázni. Ha nem lesz siker, akkor jó lesz a Rathauskellerben is. Ezzel a honfitársak bevonultak a nézőtérre, a művész vette a hegedűjét és kilépett a pódiumra...

Koncert után a lengyel kolónia együtt ült a Rathauskellerben. A művész nem jött. Félóra, háromnegyedóra, nem jött. Aggódni kezdtek: mi lehet vele?!

És a hegedűművész ott ült egyedül a Grand Hotel éttermében!

Száraz színházi teoretikusok szigorúan harsogják, hogy nem kell siker. Pontosan úgy, ahogy száraz moralisták a szerelmet akarják száműzni a világról. Nevezzük ki őket!...

1946 van. Új év! Sok sikert kívánok!

GYERMEKSZINJÁTSZÁS AZ OROSZOKNÁL

Szétmegy a függöny és megjelenik a kis konferanszié

Az oroszoknál a gyermekszínház nem öncélú szórakozás, nem üzlet s nem is holmi sztárpalánták kitenyésztését szolgálja. Egyik komoly tényezője annak a hatalmas kultúrprogramnak, mely a legtisztább művészet és a valóság egyeztetését tűzte ki céljával.

A háború éveiben az Egészségügyi Ismeret-erjesztő Intézet kebelében gyermekszínház nyílt meg, azzal a feladattal, hogy a gyermekhallgatóság körében népszerűsítse az egészségvédelem fontosabb irányelveit. Háziismerzőül pedig nem kisebb íróra esett választásuk, mint Andersenne, a nagy mesemondóra.

Talán még emlékeznek a gyönyörű mesére: Hüvelyk Ma'yi belesik a vízmosás iszapjába és visszatérve örömet és vigaszt hoz a beteg embereknek. Ezt a történetet dolgozta fel a »Zöld orvosság« című színdarab. A gyermekszereplők nagy lelkesedéssel játszották el a két jóbarát történetét: a beteg lányka kis iskolatársa az egész világot tüvé teszi megfelelő orvossággá, míg rájön, hogy ez a gyógyszer mennyire kéznél van, hiszen nem más, mint a napfény, a levegő és a természet.

Másik meséjük, a »Mérőföldmérő sárcipő« hőse, a kis Kamilla egy képzelet tájon középkori kuruzslók kezébe kerül.

A harmadik mese, amelynek címe a »Hercegnő és a disznópásztor«, nincs semmilyben összefüggésben a színház tárgyával, de vig és derűs levegőjével kiűnően szolgálja a gyermekszínház hangulatait.

N. V. Osztapova rendező- és íróként izlősen alkalmazta az anderseni meséket színpadra. A gyermekszínészek komolyan és nagy lelkesedéssel dolgoznak. Hetenként kétszer-háromszor próbálnak, ritmuskával, nímikával, beszédtechnikával fog-

Ebben a kagylóban olyan gyöngy van, amely széppé varázsol téged

A két gyermek és a mérőföldmérő sárcipő

A csodálatos cipő egyenesen a közép-korba viszi a kislányt

lalkoznak. A színészet legkevésbé sem vonja el őket iskolai foglalkozásuktól. A színháznak van egy arany szabálya: csak az a gyerek játszhat, aki jó jegyeket hoz haza az iskolából. Tehát maga a színjáték is ösztönzően hat rájuk. A kis színészek egész lelkükkel szeretik színházukat. Mikor az egyik anya kijelentette, hogy sajnos, a gyerekek le kell mondania a színjátszásról mert iskolája a tanári idői délutánra tette át, a gyerek sóhajtva mondta:

— Jó, anyukám, de az életem tönkremenő! N. V. Osztapova, a vezető érti hozzá, hogy a gyermekegyüttesben baráti légkört teremtsen. Munkájának eredménye a szovjet nagy művészeinek figyelmét is felkelte a kis színház iránt. Legutóbb J. A. Zaval-szkij tartott megbeszélést az ifjú művészekkel, akik közül a legidősebb tizenhatéves, a legkisebb pedig éppen hogy betöltötte a tizediket.

A színház zenei vezetője L. A. Polovinkin, aki az anderseni mesejátékok zenéjét szerelte. A stílusos diszletek Sz. P. Iszakov festőművész munkáját dicsérik.

Felvetődhetik a kérdés: mi lesz ezekből a gyermekekből, ha megnőnek? Vajjon mind a színpadra lép? Hát nem! Legtöbbször már most más az álma. De a jövő orvosainak, mérnökeinek, tanárainak vagy órásmestereinek is hasznára válik az az idő, amelyen a gyermekszínpadon töltött. Látóköriük szélesedésén kívül művészi izlésük is némesedik. S a kiválasztottak, akik valóban hivatást éreznek a világot jelentő deszkák iránt, egyenes úton haladhatnak a hivatásos színművészet magasabb eszései felé.

— székely

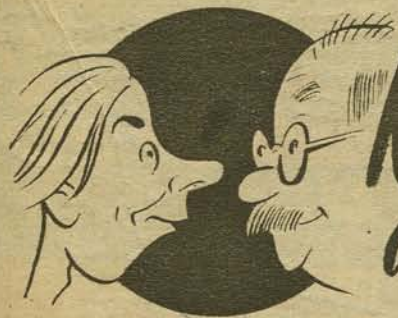
Herceg, most már hajlandó vagyok a...
székely

A hercegnő és az udvarhölgyei

A király semmit sem tagad meg...
székely

Négy szemközt a színházigazgatóval

ÍRTA: GÁDOR BELA

A népszerű Színházigazgatót a színház irodájában látogattam meg. Belépésemkor éppen egy telefonbeszélgetést fejezett be:

— Kérem, egy siskra okvetlen szükségem van, anélkül nem tudom megtartani az előadást. Nem, kérem, tűzoltóság nem jó. Ne csináljon rossz vicceket, az sem jó. Annak füle van. Rendben van. Ha elküldi a siskát, visszakapja a sarkantyút. Viszontlátásra.

— Látja, kérem, ilyen gondjaim vannak — fordult felém barátságosan. — Foglaljon helyet és gyújtson rá, ha hozott magával cigarettát és gyufát. Sajnos, konyakkal nem kínálhatom, mert azt biztosan nem hozott magával.

Körülnéztem a barátságos helyiségben. A földön paplacok, petróleumoskannák, kis zsákokban só, paprika, az egyik sarokban sütőtök, a másikban káposztafejek heverték. Az ember azt hihette volna, hogy egy fűszer- és gyarmatarukereskedésben van.

— Ugyanis, — magyarázta az igazgató — én intézem a színészeim közellátását. Komoly munka és egész embert követel. De bocsásson meg, itt egy kicsit hideg van, mert tüzelővel gyengén állunk. Mindjárt segiték rajta.

Letérdelt a kis vaskályha mellé és kezdte belédobálni a földön heverő szindarabpéldányokat.

— Egy kis interjút jöttem kérni — szóltam és elővettem blokkomat. — Milyen darabokat kedvel jobban, Igazgató úr, moderneket vagy klasszikusokat?

— Klasszikusokat — felelt határozottan. — Azok vastagabbak és több meleget adnak. — Két Sekszpirt és egy Molièrt gyömöszölt a kályhába. A tűz magasra lobbant s én odatartottam elgémberedett ujaimat.

— Híába, Sekszpir, az mégis csak Sekszpir — szóltam elismerően. Majd ismét felé fordultam:

— Érdeklődöm Igazgató úr művészi tervei illetően...

— Mindenekelőtt Lisztet akarok adni...

— A zenész Lisztre tetszik gondolni?

— Nem, A nullás Lisztre gondolok. — szólt szigorúan. — Színészem elvesztették a nehézteti munkás pójtjeget, valahogy pótolnom kell a hiányt...

— Ugy hallottam, — folytattam esőkönyögen — hogy a színház legközelebb egy Bernard Shawt...

— Igen, — mondta — sőt is akarok beszerezni, mert azért vidéken olajat adnak.

— De hát a művészi program... — da-

dotgattam.

— A programom egész szezonra megvan és két szóban kifejezhető: krumpli és zsír. Már több helyen tárgyalok nagyobb tételről...

— Olvastam a lapokban, — firtattam szívesen — hogy Igazgató úr a III. Richard felújítására készül...

— Sajnos, a premiért el kellett halasztanom. III. Richard ugyanis Paksra utazott, hogy libát cseréljen gyufaért. Ha visszajön, feltétlenül elővesszük a darabot, feltéve, ha nem esznek benne a színpadon. Ennek még utána kell nézmem.

Kénytelen voltam bevallani, hogy nem értem utóbbi megjegyzését.

— Pedig igen egyszerű. Evős darabokat ma nem lehet játszani. Emiatt már egy világsiker utasítottam vissza. Képzeld csak el, a darab második felvonásában, nyílt színen, megessznek egy egész hizott kacsát. Most nem beszélek arról, hogy honnan venniük naponta egy kacsát, de gondolja el, micsoda botrány kerekednék: a színészek összeverekednének, mert mindegyik a combot akarná megenni, a nézők pedig meglincselnék a színészeket, ha látnák, hogy kacsát esznek. Ebből nekem elég volt. Egyszer adtam az üdön olyan darabot, amelyben a színészeknek egy üveg konyakot és

két szendvicset kellett elfogyasztaniok. A konyak természetesen plantatea volt, de kénytelen voltam szacharint beletéetni, mer ezek a kényes színészek nem voltak hajlandók meginni a keserű teát. Most vegyen ehhez két darab jegynélküli kenyeret és három deka túrót, — szóval a darabot le kellett vennem a műsorról, mert nem bírtam a rezsit.

— Hallom — fordítottam a szót egy másik tőrré —, hogy igazgató úr erősen felkarolja a fiatal tehetségeket.

— Hogyné. Ez kötelességem. Most például szerződtettem egy fiatal karmestert. Óriási tehetség.

— Szerzett már zenét?

— Azt nem. De szerzett tizenöt mázsa szenet. Látja, azért szeretem a fiatalokat, mert van bennük ambíció.

Még egy utolsó kísérletet tettem.

— Megfelel a valóságnak, hogy a színház felújítani készül Ibsen híres tragi-komédiáját, a »Vadkacsát«?

— Vadkacsa? — kérdezte felhúzott szemöldökkel. — Nem. A baromfi nekünk túl drága. Ellenben tárgyalásokat folytatok most egy nagyobb tétel házinyúlra...

Leikesen tovább magyarázott, de én sietve búcsúztam. Előzékenyen kikisért. A folyosón ott álltak sorban a színészek. Kis kannákkal kezükben petróleumkiosztásra vártak. Hogy a várakozás unalmát elűzzék, egy szalámihéjat adogattak tovább egymásnak. Mindenikük megnyalta a szalámihéjat, aztán odanyujtotta az előtte állónak. Az igazgató a kapuban melegen megazorította a kezemet.

— Köszönöm a látogatását, Szerkesztő Úr. Igazán nagy örömömre szolgált, hogy sok gondom közepette végre az igazi művészetről is elbeszélgethettem egy kicsit.

(Sándor M. Károly rajza)

A Tényező

Képek a Nemzeti Szilveszteréről

A Nemzeti Színház szilveszteri előadása után tagjai, műszaki személyzete és meghívottak részére fényesen sikerült Szilveszter-estet rendezett. A kedves mulatság értelmi szerzője **Gobbi Hilda** volt. A kivitelezésben **Sándor Jenő** főügyelő, és **Dutka Sándor**, az üzemi bizottság titkára segítettek őt, munkát, fáradságot nem kímélve. Reggelfelé szállingóztak szíjjel a nagyszámú társaság, a hagyományos kolbászos bablevessel, táncsal és műsorral egybekötött vidám estről.

Rákosi Máttyás, **Keresztury Dezső**, **Vas Zoltán**, **Kovách alezre-**des, **Illés Béla**, **Hellai Jenő**, **Rajk László** és még sokan mások vettek részt a Nemzeti Színház mulatságán.

Keresztury Dezső, Székely Júlia, Vas Zoltán és dr. Stand Géza
(Foto Mafirt)

Rákosi Máttyás

Vas Zoltán és Kovách alezre-des

Bajor Gizi és Keresztury Dezső

A HÉT SZÍNHÁZI KARIKATÚRÁJA

A bűvészt csak látjuk, de hol van a varázslat?
(Szávay Edit rajza)

A Széchenyi-fürdő üzemi bizottsága nagy gondot fordít az alkalmazzottak s gyermekek kulturális képzésére. Karácsonykor a munkások és munkásgyermekek nívós színelőadást rendeztek a fürdő épületében.

KÖBÁNYAI GYÖRGY:

CSÓNÁKOK

1. Barna estébe hajlott már a délután, amikor a károm csónak a domb alá érkezett. Előbb csak az egyikből lépett ki egy vállas fiú, körülnézett a partra, majd könnyű léptekkel elindult a szegélyező erdő felé. Rövid időre maradt csak el, megfelelően találta a helyet a kikötésre. Erre a többiek is kiszálltak a csónakból, szárazra emelték a hajókat és hozzáálltak a laborveréshez.

A fiúk sátrakat állítottak fel és röszérelmentek, a lányok a csomagokat rendezték, tüzhelyet készítek, majd nekiláttak a főzéshez. Egy óra sem telt el, — de ekkor már a sötét este tántorlta őket — lobogó tű körül ültek és tizenkét fiatal, egymás vállát átkarolva énekeltek. Fiúkról, lányokról lefelé, akik elindultak a nagy folyón lefelé, hogy dalukkal meggyűjtsák az emberek szívét a nagy hegyeiktől, egész a tengrekig. Képirosodva énekeltek, lobogó szájközlől a dal, mint tüzes, piros szalag.

2. Az erdőn túl, virággruppok parkban, díszes homlokzatú nagy fehérek épület állott. Lila sekernyűs matronák, sétatobos nyugdíjas, öreg begyelmések és porcellán padrágos, minélzött a short, teniszakasztos fiúk, lányok lakták. Drága, előkelő hely volt, a csend és a nyugalom érlelte őket nappal, szénes. Ekkor jöttek csak elő a virágok, eszére. Ekkor jöttek csak elő a virágok, amely fölött a finom szalonzene szállt rékonny csúszthálót és estenyőlé életük akkor borult virágba.

3. Csak a fiatalok a főzőművek vették észre a teraszról a porli tüzet. Bizonyára haláloszok, gondolták nyugtalan magukat, s fejüket sem fordították lábba arra. De aztán az ének dallamai az erdőn keresztül is átcsaptak hozzájuk és belekapáltak ru-

haikba, szívükbe és Előt már nem tudta. Ahogy később a lefektette az erdőn útra. Most a porcellagyapjútrikójú lányok erdőben a csoknákat — továbbmentek ahol a fiatalok bábulták a járgol, mint bennüket.

Lassan me-
ggy kellett
mondták azo-
lányok vagy
Aztán öh
együtt éne-
— Kikró-
— Teste-
kon lefele-
embereket
bennük
hozzászok-
ról.

Apa-
lártaik
Ma-
Sino-
törté-
par-
dó-
se-
[...]

Faliújságja

OK

...ükbe és meggyógyították őket.
...nem tudtak szabadulni.
...később a felhőld fehér pallóját
...az erdőn keresztül, ráléptek az

a porcelánadrágos fiúk, színes,
...trikói lányok nem álltak meg az
...a csoknál, — nem is gondoltak arra
...párbantek, egész a parti tisztaság,
...a fiatalok lobogó tűz körül ültek. Úgy
...állak a fák mögül az éneklő társasá-
...mint beenszűltek a jövevény idege-

4.
...lassan merészködtek csak a tűz köré.
...ny kellett hinni őket. Mülől félték —
...ondták azok. — mi is épp olyan fiúk.
...nyok vagyunk, mint ti.
...Astán ők is közéjük ültek és velük
...együtt énekeltek.

5.
...Kikről szól ez a dal? — kérdezték.
...Testvéreimről, akik elindultak a folyó-
...kon lefelé, erdőköz, hegyeken keresztül az
...emberekhez, hogy dataikkal meggyújtásák
...bennük alvó szíveiket — válaszolták és
...hoaszasan meséltek az estében testvéreik
...ról.

6.
...Amazok meg gondolataikban hasonló
...lányaikat keresték, de nem találták.
...Másnap, korajutalban indultak útnak.
...Sima volt a folyó tükre, még a nap sem
...lért meg sugarával. Csendben ászott el a
...parttól a három hajó, mint álomból a ma-
...dár.

7.
...Estére a nyaraló fiataljai nyomukat
...sem találták. Szóllenu álltak a nagy
...folyó partján, még lassan szájukból elő
...nem küszött a dal. Sötét volt, s a dal,
...amely az eltűntek után lengett, szomorú
...volt, mint a fekete kendő.
...A parton álltak és énekeltek — meg-
...indulni lefelé a folyón nem volt erejük, —
...csak énekeltek, ahogy azt tanulták.
...Úröké volt a dal, amazoké a lett.

A jankee leszerel

— Jól nézünk ki,
— pajtás. Most aztán
— se munka, se háború.

Nürnbergi helyzetkép

Hess: Örömmel látom,
— hogy a kabinet
— újra teljes...

A Szobrászművészet a dolgozók előtt

A Fővárosi Népművelési Központ a dolgozók részére rendezett legutóbbi műteremtalálkozást Kunváry Lilla szobrászművész műtermében tartotta.

Kunváry Lilla orvosnak készült, szigorúként a Ligetszertorium laboratóriumában dolgozott. Majd Körmeny-Frimm Jenő szobrászművész tanítványa lett. Nagyszerű és gyors fejlődés után, Sidló Ferenc, a híres tanár és művész keze alá került, aki nem nyomta el egyéniségét, hanem annak szabad folyást engedett. Később a párizsi Julian Akadémián folytatta tanulmányait, Párizsban, Londonban, New Yorkban, Brüsszelben egymásután állította ki műveit. Legutóbb John Haire angol munkásképviseelő és Borsódy István washingtoni követségi sajtóattasénak szobrát mintázta. Feltűnést keltett Karinthy Frigyes és Peterdy Gáborról készült műve.

Kunváry Lilla művészeti hitvallása egyszerű és őszinte. Mindig a lényegre keresi. Művészete nem forrongó keresések tanúsága és nem különböző irányok tornajátéka, hanem az ember és az élet szemlélete: lényeg- és lélekábrázolás.

G. H. S.

Rózsahegy Kálmán színészképző stúdiója Budáról átköltözött Pestre. A költözés kedves és megható volt — a mester buzgó és lelkes növendékei végezték. A dobogót, melyen annyi sok jeles színész indult el, a vállukon hozták át a gyerekek a háborús-sérült kedves budai Rózsahegy villából.

Kunváry Lilla szobrászművész-nő

Karinthy Frigyes mellszobra

Henry George plakettje

Két művésziünk készül a közeli napokban Olaszországba. SERGIO FAILONI-t várja a Teatro Lirico Milánóban, hogy Verdi Othello-jának vezényléssel elkezdje több hónapra tervezett itáliai vendégszereplését. VARI-WEINSTOCK MIKLÓS Operaházunk nagy reményekre jogosító tenorja — pedig tanulmányútra utazik. Miután hangját Gigli éhez hasonlították, mindenképpen a nagy olasz énekestől szeretne leckéket venni. S ha minden sikerül, a newyorki Metropolitan szerződés várja...

DARVÁS SZILÁRD : Nekrológ

Habár az orvos és a pap szavára a mennybe és a földbe juthatott, öt évig élt még halála után, mert én nem tudtam róla, hogy halott.

ÍRÓ A SZIGETEN

1.

Menthetlenül el kellett süllyednie a Normandie-nak, hogy megismerkedhessem Romulus Jazonnal, Nothingia és a világ egyik leggazdagabb emberével. Egészen a katasztrófáig reménytelen magasságban trónolt mindnyájunk felett, beleértve a hajó kapitányát és a tengert is. Csak az utóbbiban volt annyi önértet, hogy megbosszulja a rajtunk esett sérelmet, de ez is siralmasan sikerült. A Normandie a szörnyű tengeri viharban zátonyra futott és elsüllyedt, ám Jázont jószerecséje és a hullámok partra vetették a Csiribiri szigetek egyikén, ahová a sors kifürkészhetetlen szeszélye folytán rövidesen én is követtem őt. Csak ketten maradtunk élve a hajó utasai közül, társaink és a személyzet menthetlenül a tengerbe veszték a novellámban nélkülözhető összes többi cikkel együtt. Így kerültem szorosabb ismeretségbe egy élő multimilliomossal.

2.

Kettőnk közül Jazon tért előbb magához. Addig vándorolt a szigeten, míg egy rakás bennszülöttre nem talált. Akkor elővette pisztolyát és kétszer a levegőbe lött, mire a feketék leborultak és imádni kezdték. Jazon kézzel-lábbal, főleg az utóbbival magyarázta nekik, hogy a törzsfőnökkel akar beszélni. Útközben még leadott néhány lövést, úgyhogy mire megérkeztek, a törzsfőnök már új kunyhóját építette, tapasztalatból tudván, hogy a partravetődő fehéreknek sürgősen lakásra van szükségük. Jazon ezután újból a pisztolyára hivatkozva ételt és italt kért, melyeknek elfogyasztása után ledől a főnök egykori kanapéjára és két bennszülött felváltva legyezte őt. Ez egy ilyen sziget volt.

3.

Én különben író vagyok s nem is a legrosszabbak közül, amit az is bizonyít, hogy az imént elsüllyedt óceánjárón mint fűtő tevékenykedtem. Hazámban, Nothingiában az ilyesmi nem ritkaság, általában minden tehetségesebb írónak van valami foglalkozása, amely megmenti az éhenhalástól. Nem panaszkodom, kevés számú olvasóm minősége kárpótol mindama földi javakért, melyekre féktelen kapzsiságomban néha jogot formálok magamnak. Például mikor olyasmit álmodom, hogy a saját ágyamban alszom.

Mindezeket nem hencserekből mondom, ugyanezekkel a szavakkal mutakoztam be Romulus Jazonnak, mikor a hajótörötték karikatúrákból jólismert egyenruhájában a szigeten összehalálkoztunk.

Kölcsönösen gratuláltunk egymásnak a szerencsés megmeneküléshez, úgy tettem, mintha nem tudnám róla, kicsoda, így is elég pimaszul viselkedtem. Bemutakozásomból csak annyit értett, hogy fűtő voltam a hajón, rögtön fel is ajánlotta, hogy visszaérkezve Európába beprotezzál egy hajóra, ahol — ha megbecsülöm magam — egész életem végéig fűthetek.

— De minek is várjunk addig — tette hozzá hirtelen. — Holnap majd nézek magának valami munkát a szigeten.

Szelíd, de igen határozott hangon közöltem vele, hogy épp egy félórája önállósítottam magam. Rettenetó lázba jött.

— És mit fog csinálni? — kérdezte izgatottan.

— Semmit! — nyugtattam meg. — Nincs kedve társulni hozzám?

Nem tetszett neki ez a hang, de legalább láthatta, hogy egy fűtőnek is lehet olyan rossz modora, mint neki. Ezek után otthagytam őt és elmentem madártojást szedni, majd szállás után néztem. Időközben elsajátítottam Jazon módszerét s így a helyettes törzsfőnök is szállás nélkül maradt. A szigeten a gyarmatosítás határozottan nagy lendületet vett.

3.

Egyébként nem sokat törődtem Jazonnal, mert valósággal elbűvölt a sziget szépsége. Olyan szabad voltam, amilyen csak rengeteg pénz vagy egy hajótörés árán lehet az ember. A sors iróniája, hogy Romulus Jazon egyszemélyben milliomos és hajótörött lévén, kedvére válogatott a kétféle megoldás között.

Szorgalmas költő lévén, erről mindjárt verset is írtam egy kiugró szikla tetején, valahol a tenger felett. Nagyon sikerült alkotás volt s azonnali szükségét éreztem, hogy más is osztozzék gyönyörűségemben. Jelen esetben csak Jazonra gondolhattam, futva tettem meg a

kunyhóhoz vezető utat s valósággal rárontottam a békésen szendergő milliomosra. Hihetetlenül lelkes szoktam lenni, ha a saját műveimről van szó.

Jazon riadtan ugrott fel és ijedtében kétszer rámlott, de én göröngyös pályámon megszoktam már az érvényesülés nehézségeit. Nyugodtan ágya szélére ültem és felolvastam a verset. Felolvasásom alatt Jazon tökéletesen megnyugodott és elaludt, ily módon figyelmeztetve arra tapintatosan, hogy nem holmi bohém szobatarssal, hanem komoly üzletemberrel van dolgom. El is rösteltem magam lehetetlen viselkedésemért és visszavonultam kunyhómba.

Reggelig azzal szórakoztam, hogy a verset mondogattam magamban, író és olvasó voltam egyszemélyben.

4.

Másnap Jazon vigyorogva szólított meg.

— Azt hittem tegnap, mikor berohant hozzám, hogy fellázdattak a vadak. Kicsit sok pálmabort ivott, mi?

Megmagyaráztam neki, hogy egy igen szép költeményt írtam és azt szerettem volna felolvasni neki. Erre elkomorodott.

— Hát maga nem fűtő? — kérdezte bizalmatlanul.

Nagynehezen megértettem vele, hogy Nothingiában minden írónak van privát foglalkozása, amely lehetővé teszi, hogy éhen ne haljon. Az egész úgy nem tetszett neki.

— Nézze — mondta — ez nem komoly dolog. Első pillanatra láttam, hogy maga nem közönséges munkás. Nekünk, intelligens embereknek össze kell tartanunk. Én holnap megalapítom a Sziget Kitermelő Kft-t, szívesen bevinném igazgatóságát tagnak. Sok dolga nem lesz, inkább csak a formagás kedvéért naponta megver néhány feketét...

Megköszöntem ajánlatát és sajnálattal jegyeztem meg, hogy semmi kereskedelmi érzékkel nem rendelkezem. Egyúttal igazat adtam neki, ha idegenkedik a mai irodalommal szemben, de — mondtam — akadnak tiszteltreméltó kivételek.

— Hallgassa végig ezt a verset és utána mondjon véleményt — biztattam lelkesen.

Kelletlenül leült, én pedig felolvastam a költeményt. Kicsit tényleg hosszú volt, de azért több figyelmet vártam volna egy európai-tól. Egész idő alatt fészkelődött és szemmel láthatóan tíz évet fiatalodott, mikor befejeztem a felolvasást.

— Na, istenvele! — mondta gyorsan — rengeteg dolgom van, várnak a bennszülöttek.

És anélkül, hogy művemet egy szóra is méltatta volna, ciszaladt részvénytársaságot alapítani.

5.

Olvasó nélkül huzamosabb ideig egyetlen író sem létezhetik. Még a legsilányabbnak is megvan a maga közönsége, enélkül abbahagyná a szakmát, még ha aranyával fizetnék is sorait. Legnehezebb éveimben is akadtak barátaim, akik a lelket tartották bennem, esküdtek tehetőségemre s úgyahogy kárpótlak a mellőzésért.

Hajótörött minőségemben több ízben megpróbáltam felolvasni Jazonnak műveimből, de minden ebeli törekvésem kudarcba fulladt. Ha látott, már menekült előlem s a leghetlenebb helyzetekben kellett rátörőnm, hogy rajtaütészerűen némi irodalomban részesítsem. Leg-

inkább emésztés közben leptem meg, úgyhogy mindennap újabb és újabb rejtett latinákat ásatott magának. Egyízben a következő váratlan kérdéssel fordult hozzám.

— Mondja, érti maga azokat, amiket összerírák?

— Hogyne! — válaszoltam csodálkozva.

— Becsületszavára?

— Becsületszavamra.

Hitetlenkedve csóválta fejét.

— És mondja, mire jó ez az egész?

— Micsoda?

— Ezek a ... versek?

Erre előadást tartottam neki az irodalom és az emberiség többezeréves viszonyáról, a költészet örök igazságairól, hosszán beszéltem Vergilius, Dante, Goethe műveiről, ismerttettem a különböző irodalmi irányokat s rövid összefoglalót adtam a legújabb törekvésekről. Sikertelenül elértem, hogy soha többé nem kérdezett tőlem semmit, ellenben ez időtől bizonyos tisztelettel viselkedett irányomban. Ez a tisztelet ismerős volt, így kezelték a szigetlakók örültjeiket.

6.

Állítólag a milliomosok igen művelt, kifinomult érzékű s a művészetekért rajongó emberek. Sajnos nekem ez a Jázon jutott, akit egyedül az érdekelt, hogyan lehetne a gyapjából aranyat csinálni.

Ráeszméltem a megalázó igazságra: ha a sziget egyetlen olvasóját meg akarom nyerni magamnak, lejjebb kell ereszkednem az ő szintjéhez. Így — elsőízben alkudva meg a sorssal s elárulva az irodalom nevelő célzatáról vallott hitemet — áttértem a szórakoztató olvasmányok írására. A világ közönyét el lehet viselni, egyetlen emberét nem. Meg kellett hódítanom közönségemet még áldozatok árán is. Elejtettem a súlyos szimbólumokat és merész hasonlatokat, mesterségem mindama erőteljes kifejezési eszközeit, melyek az idők folyamán egyénivé érlelték stílusom. Kínlódvá, de nem minden eredmény nélkül írtam ezeket a felemás dolgokat, melyek Jázon befogadóképességéhez szabva, mérték után készültek. Már az elsőnél meglepődve nézett rám.

— No lám, — mondta — ebben már egész értelmes részek is akadnak. Kár, hogy olyan unalmas. Látva, barátom, ebben az irányban kell haladnia, ha azt akarja, hogy művei ne csak a saját szórakozását szolgálják.

Valósággal belepirultam a dicséretbe, úgy éreztem magam, mint sok évvel ezelőtt, mikor Nothingia legnagyobb írója további munkásságra serkentett. Újra volt célja az életnek és kezdtem úgy találni, hogy Jázon ért valamelyest az irodalomhoz.

7.

Olvasóm elismerése rendkívül ösztönzően hatott munkásságomra. Igyekeztem úgynevezett érdekes dolgokat írni s ez sikerült is, írtam mindent, detektívregényt és sanzont, kis pikáns történeteket, romantikus szerelmi történeteket és egyértelmű találós versikéket. Hihetetlenül termékeny voltam, sajnos, hajhásztam a népszerűséget.

Jázont tökéletesen meghódítottam. Most már ő járt a nyakamra kéziratokért s visszaadván a kölcsönt, nem egyszer álmomból vert fel, mondván:

— Legyen olyan jó, írjon valamit, majd megdöglök az unalomtól.

Azt azonban nem tűrte, hogy holmi „unalmas dolgokkal” traktáljam. Rögtön megérezte, ha valamelyik írásomban felcsillan valójai tehetségem, ilyenkor szomorúan dobta félre a kéziratot s emigyen korholt:

— Ez már megint olyan klasszikus dolog. Tudhatná, hogy Romulus Jázon nem szereti a bővít.

De ez igen ritkán fordul elő, mindent elkövettem, hogy ne kapjak kedvezőtlen kritikát. Jázon viszont minden elképzelhető módon kedvembe járt, naponta többször autogrammot kért s egy szép napon, mint a sziget első és egyetlen virilistája, megalapította a Romulus Jázon nagydíjat, az év legsikerültebb irodalmi alkotásának díjazására. Mivel a pályázaton csak fehér ember vehetett részt, versenytárs híján nagyon ki kellett tennem magamért.

Mondanom se kell, hogy a díjat én nyertem meg, a kizárólag Romulus Jázonból álló bírálóbizottság egyhangú lelkesedéssel legújabb kuplémat találta jutalmazásra alkalmasnak. Különösen sikerült alkotás volt és mecénásom naponta elénekelte velem már csak a szöveg mélységeire való tekintettel is. A refrén így hangzott:

Lárij-fári, hidd el, Sári,
visszajössz te négykézláb,
ámde úgy ki foglak vágni,
(hogy) úgy szed össze majd a jó anyád.

8.

A teljes elhülyülés veszélye fenyegetett, mikor váratlan fordulat következett be életemben.

Hosszú ideje éltem már a szigeten s ismerkedtem a bennszülöttekkel. Békés s munkás emberek voltak, még Jázon modora sem ronthatta el őket. Esténként körbeültek, pipázgattak és bánatos dalokat énekeltek.

Szinte észrevétlenül tanultam meg a nyelvüket, mellest Jázon ebben is megelőzött. Ő kereskedelmi kapcsolatai révén sokkal rövidebb idő alatt fejlesztette a legnagyobb tökélyre nyelvtudását, úgy tekintvén az egészre, mint szükséges rosszat, elengedhetetlen kellékét a boldogulásnak. A bennszülötteknél tett látogatásaimról nagyon rosszalólag nyilatkozott, persze nem sokat törődtem vele, mind több és több időt töltöttem a feketék társaságában. Egyik este így szólt hozzám az öreg törzsfőnök:

— Mesélj nekünk valamit, nagy fehér ember!

Örömmel kaptam kérésén s elmeséltem egyik vidám és sikamlós történetemet, mellyel Jázonnal különösen sikerem volt. Néma csendben hallgattak végig s utána egy nagyon szomorú dalt énekeltek.

Látva, hogy nincs érzékük a humor iránt, villámgyorsan elmondtam nekik egyik vadonatúj és igen megható romantikus történetemet. Ezen aztán jókat röhögtek.

Igy történt, hogy csupa kíváncsiságból egyik régebbi mesémet mondtam el, ezt még Európában írtam, mielőtt híres író lettem a szigeten. Egyszerre felcsillant a szemük és figyelni kezdtek. Meg-megújuló tetszésnyilvánítással figyelték a történet fordulatait s utána valóságos kis akadémiát rendeztek, bámulatba ejtve intelligenciájukkal és ítélőképességükkel. Reggelig meséltem nekik, végre megfelelő közönség előtt mondhattam el a hajótörésem napján írt versemet s a többieket, melyek eddig a helybeli asztalok által készített, durván ácsolt íróasztal fiókjában heverték.

Ezentúl újabb műveimet már a feketék nyelvén írtam, felszabadultan, hogy végre magamat adhatom. Minden este közöttük ültem s szórakoztattam megnövekedett olvasójm táborát, élvezve az ajándékozás tiszta gyönyörét s meghallgatva meséiket, melyek közt nem egy irodalmi remeket leltem. Bensőséges kultúréletet éltünk.

Jázon nem kis megrökönyödéssel értesült a történetéről. Mikor látta, hogy hasztalan kunyeral olvasnivalóért, kijelentette, hogy elárultam Európát, hűtlenséggel és hálátlansággal vádolt és beszúntta a napi két kókuszdióból álló kegydíjat. Majd sértődötten visszavonult kunyhójába és megszakított velem minden kapcsolatot.

Egy szép napon aztán ott láttam őt is a feketék között ülni. Ettől kezdve rendszeresen lejárt az összejövetelekre, mindent elkövetett, hogy jól érezze magát és legtöbbször tényleg egészen jókat aludt.

9.

Néhány év múlva angol tengerészek találtak ránk a szigeten. Sokáig töprengtem, ott-hagyjam-e új hazámat, ahol oly boldog és megbecsült életem élt. De aztán Jázonra néztem és megértettem, hogy küldetésem van. Ott-hagytam a bennszülötteket és visszatértem Európába a vadak közé.

IRÓK

Ötezer pengő

Nem egy negyedkilő sülttök ára, nem is egy cipőfűzőé a címben jelzett ötezer pengő, hanem egy vers honorárium a egyik képes hetilapunknál. Az illető képes hetilap, akármilyen hihetetlenül hangzik, egy negyedkilő sülttök árával becsülte meg egyik költőnk versét. Eltekintve attól, hogy ez közönséges fölírása egy megkötött szerződésnek, azt is bizonyítja, hogy egyes hetilapjainkat most is ugyanolyan szellemben szerkesztik, mint a múltban. Az irodalmat most is csak lap-tölteléknek, az írókat nyitott tenyerű koldusoknak képzelik ezek a szellemi koldusok. A dolog magyarázata egyszerű: az ilyen szellemben szerkesztett lapok irányítói vagy fájdalommal teli elvetélt költők, vagy pedig a legsilányabb magazi-nok olvasóinál is alacsonyabb szellemi szinten lévő emberek. Hogy az ilyen emberek a költő megbecsülésével nem becsülhetik magukat, az természetes. Az viszont kevésbé természetes, sőt érthetetlen, hogy ma is így, ilyen szellemben lehessen lapot szerkeszteni Magyarországon!

Országos,

mondja a magyar ember a vidékeket elöntő esőre, országos, mondta József Attila a saját pusztulására. A magyar írók legkülönbjeinek gondja, baja is országos volt, mert a maguk gondjain túl-látva, meglátták az ország gondját, illetve a nép gondja volt igazi elsődleges gondjuk. Éppen most lenne ez másképp? Járnai tanuló gyermekdemokráciánk első lépésénél? Petőfi, Ady, József Attila, Móricz Zsigmond, Illyés Gyula hazájában? Éppen most lenne úgy, hogy csak saját gondjukat, bajukat panaszolják a költők? Ne értsük félre, nem holmi irodalom-ellenes dolgokat forgatunk fejünkben. Nem azt fájjaljuk, ha szerelmi bánatát zárja rímek aranykapcsai közé a költő. Azt fájjaljuk, ha Petőfi költői ivadéka nem lát túl a maga nagyon komisz anyagi gondjain, ha nem látja az éhség és a tél karmaiban vergődő népet. Nincs irodalmi folyóiratunk? Valóban kétségbeesítő és szegényletes. De ha lenne, kik

vásárolnák, kik olvasnák? Kik olvasnák a verseket, novellákat és tanulmányokat? Talán azok, akik minden olvasási szenvedélyüket belefojtják a dollárkötetek olvasásába? Vagy azok, akiknek csupán egy kilő sülttökre futja hetibérükből? Persze, irodalmi folyóirat még így is kell, persze, irodalmi élet nélkül nincs ország. De ne feledjük a magyar költészet leg-szebb hagyományát: a szegényekért, a küzködőkért való harcot. Hogy legyen, aki olvasson, hogy legyen, aki seregnak áll a költő mögé. Az ő országos bajukat sikoltsa, az ő harcukért és győzelmükért forgassa minden kardnál éle-szebb ceruzáját a költő.

Balázs Anna: Homályban

A könyv címlapján egy rojtos nadrágu síheder kézenfogva vezet egy 4-5 éves nyi kislányt, egy gázlámpától megvilágított síkator felé. Körülbelül ez a kép ki is fejezi a könyv tartalmát. A síkatorokban élőkről mesél az író nő tiszta mese hangon, az egymás kezét fogó emberekről, akiknek a szívük szeretettel és jóakarással van telve és akik mégis eltévednek a rosszul világított útvesztőkben.

A fiatal író nő az öntudatlan munkáscsalád regényét a közelmúlt történetébe, az első világháborút megelőző és azt követő forradalmak idejére ágyazza. A történelmhez való kötöttséget teherként viseli és nehezen bírkózik vele. Így némely helyen nemcsak az alak lélekrajza hiányos, hanem maga a milliórajz is. Azonban a regény igazi értéke elbeszélésének bájos-ságában, stílusának friss, kedvességében van. (Szikra.)

Gyenes István: Gestapo

Gyenes István a tehetséges, finomtollú esszé és regényíró, a komoty színházi bírálat jeles képviselője, most megjelent kis könyvében eddig nem ismert oldaláról, a riporter éles megfigyelőképeségéről, a könnyen szórazoztatott stílus készségéről ad számot.

A figyelemre méltó kis könyv, a Gestapo ismert tevékenységén kívül a szervezet kifejlődését, kémkedési módszereit ismerteti. Ez a könyv jó szolgálatot tett a felvilágosítás ügyének, de ezenkívül élvezetes és rendkívül érdekes olvasmány még azok számára is, akik megjárták a Gestapo börtöneit és saját bőrükön tapasztalták a világtörténelem legnagyobb banditavezéreinek módszereit. (Magyar Téka.)

Hemingway : Akiért a harang szól

A Búcsú a fegyverektől: az egyik legjobb amerikai háborús regénynek számított. Hemingway-től azóta sem olvastunk

mást. Új regénye, »Akiért a harang szól« címmel ugyancsak háborús könyv: a spanyolországi harcok egy jelentéktelennek látszó mozzanatába sűríti bele mindazt, amit már első regényében is oly kitűnően tudott a fegyverrel küzdők lelkivilágáról. Hősei, a köztársasági spanyol partizánok egy amerikai önkéntes vezetésével harcolnak a fasiszták ellen. A gránitarcélú spanyol hegylakók között az amerikai »idegensége« megkapóan oldódik fel a közös cél, az azonos eszme bajtársi érzésében. Hemingway emberei nem lelkesednek a vérontásért. Csak kötelességüket teljesítik és az író leegyszerűsített elbeszélőstílusna méltóképpen színezi a regény belső formájának zárt szigorúságát. Hemingway könyve a várható nagy háborús regény-teremtés egyik maradandó alkotása lesz. (Révai-kiadás.)

(Gy. I.)

Kósa János: Thomas Mann, a humanista

Thomas Mann alakjának nemcsak politikai szerepe, hanem az egész németiségnek szemünk előtt kibontakozó sorsa ad aktualitást. Thomas Mann ugyanis megőrizte azt az igazi európai humanizmust, amit a német nép elvetett magából abban a pillanatban, amikor a hitlerizmus karjaiba omolt. Megőrizte azt a humanizmust, amit Európa nagyjai alkottak és adtak tovább és azt hirdeti napjainkban is. Ez Kósa János könyvének rövid kivonata. Tanulmányában elmélyedően elemzi ennek a magy európai gondolatnak feltűnését és tökéletesé alakulását. Th. Mann nagyszerű alkotó egyéniségében finoman kitapogatja a változás és a tökéletesedés útját. Tanulmányát Mann műveiből vett remek idézetekkel, jól összeválogatott kis brevárium-mal egészítette ki. Elvezetés olvasnivalót nyújt a mai olvasónak. (F. J.)

Az Író Szövetség hírei

A MAGYAR IRÓK SZÖVETSEGE január 25-én, vasárnap délelőtt feltiz óra-kor rendkívüli közgyűlést tart a Fészek Klub helyiségében. Téma: Beszámoló a Szövetség elnökségének eddigi működéséről, a tisztikar kiegészítése.

AZ IRÓ SZÖVETSEG tagjai ingyenes kezeléshez jutnak egyik kórházunkban. A tárgyalások alapján valószínűnek látszik, hogy az ingyenes kezelésen túl, három állandó kórházi ágyat is a Magyar Írók számára ajánl fel az illető kórház.

RÁDIÓT CSÖVET, sűrűt rádióit is
VESZEK — Érté is meggy
ULMER, Gyulai Pál-utca 12 III. 7

ötletes ajándékok!
CSILLÁROK ÉS VILÁGÍTÁS RT.
VII. ERZSÉBET-KORÚT 41

Színházi butaságok

Írta: SZÁNTHÓ DÉNES

Aki azt hinné, hogy a színház a szellem csarnoka lévén, körülé általában észle-nyek nyüzsögnek, az téved: Bizony sok butaság kering a színház körül is és ép-pen, mert a színházat — elvben — okos emberek csinálják, okos emberek számára, jobban észrevenni az oktalanságokat. (Régi rendezői trükk: ha valakit ki akarsz emelni, homályosítsd el hátterét.)

Téli évadunk butaságai annyira felhal-mozódtak, hogy érdemes összegyűjtve át-adni őket az utókornak.

ELSŐ BUTASÁG

Ugyszólván minden lap foglalkozott azokkal a tüntetésekkel, amelyek a Szent Johanna ifjúsági előadásai alatt verték széjjel az értelmes hallgatók áhitatát. Az antiszemita tüntetők esete Shaw Bernáttal engem is elesábított a könnyű publicisztikai sikerek kihasználása felé s egy cikk-ben megírtam, hogy ha már ilyen a fiatal-ság, miért nem oktatják őket tanáraik értelmesebb élet- és színházzemléletre?

Azóta azonban új híreket kaptam a Sto-gumbert-tapsolók esetéről. Tökéletesen megbízható szemtanuk szerint ugyanis a diákelőadások botrányos tapsai nem a diákság részéről indultak el, hanem leg-többször a tanár urak és úrhölgyek kez-deményezték a tapsot, sok közülük páho-lyukból kihajolva adott jelet a növendé-keknek e különös shawi ünneplésre.

Ezeket a tanerőket sürgősen el kellene tiltani az ifjúság oktatásától. Nem a de-mokrácia, hanem a józan ész nevében. Mert aki Shawban antiszemita célzatossá-

got fedez fel, az korlátoltságánál fogva nem alkalmas arra, hogy az ifjú koponyák megművelje legyen.

MÁSODIK BUTASÁG

Só, Móm, Prisztli, Hökszli... hangzik a színházak környékén. És Heltai, meg Márai kutyaf Csupa értelmes darab. De ahogyan a közönség reagál rájuk, az né-hol egyenest megdöbbenő. Itt var például a Varázs. A darab színpadszerűségéről le-het vitatkozni, de hogy írói írás, tele szép-segekkel és mélységekkel, az kétségtelen. Az a kevés ember, aki a Pesti Színház előadásait végigüli, a felvonások végén

LEGELSŐ BUTASÁG

Mialatt pedig a Fővárosi Operettszínház-ban olvadoz és tapsol a publikum, azalatt az Andrassy-úti politikai színházban me-glehetősen kevés taps kíséretében vár jele-nésére az első Sybill: Fedák. Milyen sok-szor mondták rá, hogy nemesak jó színész-nő, de nagyszerű is! Nos, e színházi mat-róna pályafutása az ellenkezőjét bizonyítja. Buta biz ő, de a javából. Kis Népbírósá-gom, remélem nem bocsátja meg neki. Mert ma, amikor a butaság valósággal or-giákat ül, én bizony büntetném a bizonyos fokon túlemelkedő korlátoltságot. Minde-nekelőtt eltiltanám a korlátoltakat a szín-házba járástól...

(Ezt a buta ötletet ezennel visszavonom. Nem akarom tönkretenni a színházakat.)

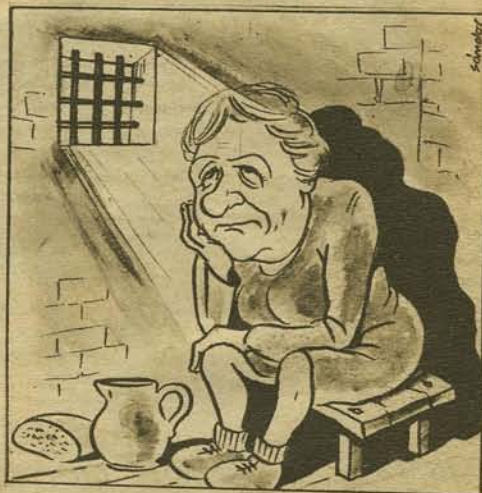
gyér tappsal fejezi ki tetszését. Nyiltszíni taps nincs, ami esztétikai szempontból nézve helyes dolog, Budapesten azonban a sikertelenség jelének fogható fel.

Azaz egyetlen nyiltszíni taps minden előadáson felcsattan: amikor Ajtay, a ki-vénhedt bűvész, eltüntet egy tojást. Ha rosszkedvű lennék azt mondanám: végte-lenül elszomorító tünet. De jókedvű alap-természetű lévén, azt mondom rá: végte-lenül elszomorító látvány, amikor minden este akad vagy harminc ember, aki e tappsal mintegy kiáll a nyilvánosság elé és szól: Figyelem! Buta vagyok!

Hát kérem: ezeknek a primitív férfiak-nak és nőknek ír Márai, Heltai, Prisztli, Hökszli, Só és Móm, Molier és Szkrib. Holott Halász Rudolf az ő szerzőjük.

HARMADIK BUTASÁG

Itt arról a tapsról van szó, amely Ka-rády és Honthy fellépte körül csattog né-mely estén s amely nem a színész nő ün-

(Sándor M. Károly rajzai)

A ROMÁN SZÍNJÁTSZÁS ÉLGÁRDÁJA

Doina Missir izig-
vérig francia típus.
Légies szépsége és
játékának humora
különösen a francia
vígjátékokban érvé-
nyesül

Elytra Godeanu a bukaresti színházak »Greta Garbo«-ja. Tehetségével és szépségével hosszú évek óta királynője a román színházi világnak

Tantzi Cocea drámaíró, színész. Legnagyobb sikerét Ostrowsky: Fortuna és Dosztojevski: Karamazov testvérek című drámájában aratta

Edith Prager drámaíró hőső. Az alig 22 éves színész az új román színházi generáció legnagyobb reménye

Leny Caler, a román színházak »Fejes Teri«-je. Köhnyed, fűs lényével egyedülálló stílust képvisel

Gheorghe Vraca, a modern és klasszikus drámák hőse. A román Leslie Howard. Mélyzengésű orgánuma, férfias megjelenése, két évtized óta verhetetlen. Életének nagy sikerét O'Neill »Elektra« című drámájának hármasszerepében aratta

Dina Cocea az O'Neill drámák hősője. Saját színházának rendezője és főszereplője

Napoleon ellen

A nagy történelmi képek levegője árad a vásznonról Pudovkin, a világhírű rendező új filmjének nézése közben. Szuvorov, a legendás orosz generális élete elevenedik meg egy zseniális színész csodálatos emberábrázolásában. A rendező, az operatőr és a színészegyüttes kitünő munkája csaknem eltörpülnek Cserkaszov alakítása mellett. Ő az a tábornok, akiért valóban élnek-halnak katonái, mert értük, ha kell a cárral is szembeáll és vállalja a száműzetés keserű kenyerét. Nem a parádé, a tett embere, de túl tud emelkedni egyéni sérelmein, mikor nem a cárért, hanem szent bosszújáért kell fegyvert ragadnia a világhódító Napoleon ellen. Cserkaszov

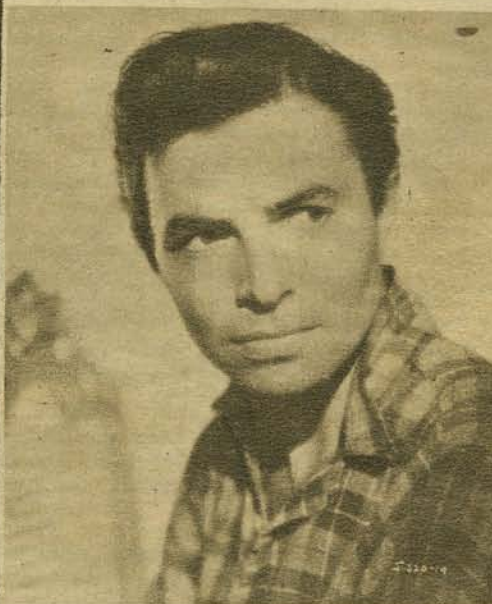
minden szava, minden mozdulata megfogja a nézőt, szellemes, okos arcának egy-egy gúnyos fintora, őszinte érzékenyülése felejthetetlen epizódjai a filmnek, melyet megérdemelt sikerrel játszik a Royal Apolló. — vas.

Új angol filmek

(x) A háború alatt, amíg a filmszínházak fasiszta szemétket voltak kénytelenek játszani, a közönség szomorúan mondott le a kitünő, nívós angol filmekről is. A felszabadulás óta már láttunk néhány angol filmet, így legutóbb óriási sikere volt a *Modern Pimpernell*-nek és a *Tuniszi győzelem*-nek. Most rövidesen újabb három angol film kerül a pesti közönség elé, amelynek főszereplőit itt mutatjuk be.

Phyllis Calvert

James Mason

Margaret Lockwood

A „HARMÓNIA FILM”

JELENTI:

Seines filmscoda:

HAJÓTÖRÖTTEK

(x) Az angol újság és az angol újságíró nemigen dobálózik az elismerő jelzőkkel. Igen nyomós okának kellett lennie tehát, ha a londoni *News Chronicle* így írt a *Western Approaches* című film bemutatója után: »Győzelem! Az angol filmgyártás ünnepe ez az óriás, színes filmscoda. Ezt mindenkinek látnia kell.» A film főszereplői harcedzett, mindenre elszánt tengerészek, akik hajójuk megtorpedözése után egy mentőcsónakba kerülnek és szinte remény nélkül, egy szál viortorlával vágnak neki az Óceánnak.

Huszonhárom tengerész tizennégy napig hánykolódik egy mentőcsónakban, dacolva a legképtelenebb szenvedésekkel és az ellenséges repülőök állandó golyószórásával. Amikor már a láthatáron füstölög a megmentő hajó, észreveszik egy ólálkodó tengeralttjáró periszkópját. Tudják, hogy a tengeralttjáró családok nek szánja kis bárkájukat, tehát ellenkező irányban haladnak és mindenképpen igyekeznek megtevesztelni a segítségükre siető hajót, nehogy az a tengeralttjáró prédája legyen.

A film minden kockája eredeti felvétel, az Atlanti-óceánon, a legveszélyesebb zónákon készült a háború alatt, ott, ahol az angol amerikai életteret akarták elválni a német tengeralttjárók.

A film magyar címe: *Hajótöröttek*. A Városi Színházban kerül a magyar közönség elé.

Szörszál, személetes örök női probléma. 1000 százalékig végleg megoldja

Fried Piroška

Toréz-körút 56

Az éjszaka irodalma

1942 őszén találkoztam először a francia földalatti irodalommal, egy esős őszi napon, egy földközítengeri francia kisvárosban.

Jónéhány perce álltam már a kikötőhöz vezető fasorban, jobboldalon, az allée közepén, a megállapodás szerint. Elhátaroztam, hogy nem sokat várok; négyöt per... Órára néztem, összehasonlítottam a t...mplomrával és megfordultam, hogy néhány lépést tegyek.

Ebben a pillanatban kifordult két háztömb közül a fasorba egy kerékpáros, kézikocsit húzva maga után. Elsuhant mellettem, rámnézett, fékezett, megállt.

— Monsieur, tudja merre van a kikötő?
— Tudom, — mondtam — arral — és a valósággal ellenkező irányba mutattam. Ez volt a megegyezés.

— Akkor rendben van. — Leugrott gépéről, ládanagyságú, barna papírral átkötött csomagot húzott elő a kézikocsiból és elébe... — Jó szerencsét, viszontlátásra.

Nem laktam messze, néhány rövid pihenő árán hazavonszoltam a súlyos csomagot. Tartalma két részre volt osztva, két külön csomagolópapírba göngyölve. Felnyitottam az egyiket s nagy csodálkozásomra nem a megszokott sokszorosított röpiratokat találtam benne. A fedőlap elszakadt és lábamhoz hullott egy csomag nyomtatott újság.

A párisi *Humanité* nyomtatott példányai voltak ezek. Úgy néztek ki, mint a régi nagy *Humanité*-példányok, amiket a reggeli metróban tergetett térdére Páris, sarlóval, földgömbbel, kalapáccsal. Ugyanaz az újság volt, de kisértetiesen összezsugorodva, mintha az elvesztett csaták és a kiomlott vér kicsinyre aszalta volna, úgy, ahogy lázalmában képzeli az újságot a beteg: halálos finom, apró betűkkel, picinyre préselt, ujnyi fejléccel, fehéren, feketén. Az egész nem volt nagyobb a tenyeremnél.

A Humaniték alatt a *Témoignage Chrétien*, Keresztény Tanuvallomás példányait találtam, majd ismeretlen újságnevek következtek: *Combat*, *Franc-Tireur*, *Libération*, mindmegannyi tökéletes nyomtatású miniatűr négylapos újságocska; mindmegannyi a francia ellenállási mozgalom képviselője.

Tovább kerestem a kibontott csomagban és szélesebb, finom, fehér lapokra találtam. *Les Lettres Françaises*, Francia Irodalom; ezt az egyszerű, de multtal és igérettel terhes címet viselték. Vers esillogott az első lapon: »Ez a kis gyilkos világ — Az ártatlant veszi célba — Szájából kihúzza a kenyeret — Házát a tűznek adja...« A hosszú vers végén aláírás: Jean du Haut.

...Házát a tűznek adja...«, ugye, Jean

du Haut, ugye, drága egyetlen Paul Eluard-om, házát a tűznek adja!

Hideg volt, kint esett az eső. Ennél a tűznél melegedtem, ennek a háznak a tűzénél, amit a halvány, kristálytisztá Paul Eluard látott a tűznek adatni. Más aláírások következtek: François la Colère, Harag Ferenc, mondanánk magyarul. Aztán: Perez, Vercors, Minervois, Jacques Destaing... Cikkek, novellák, versek; kis újság és nagy irodalom, olyan nagy irodalom, amelyet a francia közönség már hosszú évek óta nem látott. Az aláírások, a holt nevek pedig meglevenedtek. Aragon lépett be a szobába Harag Ferenc cipőjében, François Mauriac Forez köpenye alatt, Jean Cassou Fekete Jánosként énekelt, Elsa Triolet, Aragon felesége Laurent Danielnek hívta magát, ha a hóhérok kérdezték. Ott álltak a szobában és egymást válluknál tartva, hátravetett fejjel beszéltek.

Más is volt ebben a csomagban. A »Nemzeti Front« számos kiadványa várt arra, hogy borítékba rakjam és jó címre küldjem őket. A *Szabad Egyetem*-nek tanárok, hoz és diákokhoz kellett eljutnia: Langevin professzor irt számaiba és a nagy kommunista tudós Politzer, akit később agyonlőtek a németek és aki így kiáltott fel a kivégzés előtt: »Ostobák, meg akartok ölni, most tesztek halhatatlanná!«

A *Világi Iskola* a tanítók és tanárok levelesládájában feküdt néhány nap múlva, a tanítók és tanárok zsebében és poggyászaik mélyén, ahol más is feszült már. Nemcsak aritmetikát és tornát nitottak diákjaiknak, hanem tanári szobáik az ellenállás valódi fészkeivé változtak hosszú időre. Ők tanították az ifjakat franciaságra és emberi igazságra.

A *Szabad Törvénytörés* és a *Francia Orvos* sem maradt sokáig egyre laposodó csomagokban. Itt is, mint mindenütt, a munkásosztály vívta a legelszántabb harcot, térdig vérben járva, ezerszámra hullva; ám a szellemi foglalkozások sem lapultak meg a könnyű és önző »semlegességben«. Hasárhosszú névsort lehetne betölteni vértanúikkal.

A filmesek a földalatti *Francia Vászon*-t jelentették meg, a színművészek a *Francia Színház*-ot, a zenészek a *Mai Muzsikások*-at. Csodálatos, igazmondó, harcos sajtó tárult bámulól szemem elé ebben az őszi kisvárosi szobában. A csomag másik oldala pedig még felbontatlanul tornyosodott. Felbontottam.

Vagy három tucat kisalakú, fűzött, szürkecímélű, kecses könyv bukott ki belőle.

Különböző címek, egy kiadó: *Editions de Minuit*, Éjfélel Kiadványok. Szívem megdobbant, kezem előrelelendült, kinyitottam az első könyv fedőlapját. *Panoptikum*, François la Colère versel. »Olyan országban írok, ahol az embert — a félelem, a csend, az éhség — istállóiba tömörítik...«, így kezdődik a kötet. François la Colère, Harag Ferenc, ki vagy te? Nagy haragod nem Aragon izzó fehér hazafihomloka mögül patakzik?

Szeretném, ha ma is az enyém volna ez a három tucat kis szürke könyv, csak egy tucat, kettő-három mindössze: gazdagabb ember is lennék, mint ami vagyok. Tíz és húsz ezer frankért adták el az *Editions de Minuit* egyes példányait a felszabadulás után, jótékonyegyel árveréseken. Akkor még ott volt a három tucat szürke könyv: erre a napra és erre az éjszakára az enyém volt mindegyik.

A *Tenger Csendje* következett Vercors aláírásával. Ezen az éjszakán nem aludtam, mert vártam reggelre valakit, és mert a *Tenger Csendjét* olvastam, újra és újra (két évvel később, egy másik őszi éjszakán szintén nem aludtam; másnap reggel kellett felmennem a *Tenger Csendjének* írójához, Vercors-hoz...). Körülálltak ezen az 1942-es tengerparti éjszakán ezek a furcsa óriások és valamit beszéltek, emberszaval, érthetően. Ma már minden könyvtárban találni Eluard »Örök Revüé-jét, vagy Aragon »Francia Dianá-ját. Akkor csak ezek a kincseim voltak. És csak rövid időre, Újságpapírt esavartam a lámpa köré, bezártam ajtót, ablakot, olvastam.

Később félbe kellett szakítanom az olvasást. Léptek hangzottak az utcán. Megálltak, eltávolodtak. Hideg volt és megértettem, hogy késő van. Tintát, tollat vettem elő, borítékokat címeztem, csomagokat zsinegeltem. Susogtam és dudoltam. Fűtöltem, mint a keményre fújtatott labdán a szelep. Mikor kész volt a munkám, újra rágyújtottam. A szoba üres volt, az asztal tiszta, a szekrény rendberakott fehérneművel tele... Kettőt csengetett valaki: kinéztem az ablakon. Az volt, akit vártam. Söhajtottam és félrehúztam a rezeszt.

Szívem fájt, mint a megcsalt szerető: Aragon, Eluard, Mauriac és Vercors mást állt körül a következő éjszakán, másokra hajolt és összehunyorított, mély, mozdulatlan szemekkel másoknak ismételte az emberi szót.

Tardos Tibor

Univerzális lemezváltó
GELLMAN ÉS GEIGER
 V. Csáky-utca 9
 FŐKÖZLET: Belvárosi Fekromosház, IV. Bécsi-utca 1
 zeneórák, zenesztrények, rádiók, főzőkő, fogócskák, vi. lánycátyák, keréniák, csillárak
 VÉTEL — ELADÁS — CSERE
 UJRENDSZERŰ RÁDIÓSERVICE
 HÁZNÁL 15

Ahol a jövő sztárjai készülnek...

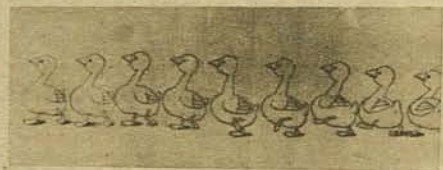
„Mafirt-mosoly“ gyűjtőcímmel három kis rajzfilmet mutatott be néhány premiermozi: a *falusi libáról*, aki Pestre érve — fekete lesz, az igazolt reakcióról, akit mindörökkön kísért nyilas arnyéka és a *kis hölgyről*, akinek egy hasáb fától is melege lesz. A közönség jólesően vette tudomásul, hogy a kis mesék nemcsak szellemesek, hanem a filmek kidolgozása, rajza és zenéje is eléri a külföldi trükkfilmek színvonalát. Mert itt készültek új kedvenceink, egy lipótvárosi bérház ötödik emeletén! Három lelkes művész: *Kálmán Viktor* (akit karikatúráiról csak *Vasi* néven ismerünk), *Bedő István* és *Kassovitz Félix* vezeti ezt a műtermet és azt tervezi, hogy a magyar névnek a művészetnek ebben az új ágában is hírt és elismerést szerez. De jelentős hivatás vár a rajzos játékművekre itthon, nemcsak a szórakoztatás, hanem a nevelés terén is. Hiszen a film lehetőségei tulajdonképpen itt válnak igazán korlátlanokká és pedagógiai (pl. zenei ABC stb.), valamint propagandisztikus erejét az új, demokratikus nevelési rendszernek feltétlenül ki kell használnia.

Ez az igazi *kollektív* munka! Nemcsak az olvasó, hanem a munkatársak maguk se tudják, melyik közülük az *irodalmár*, a *rajzoló*, a *festő*, a *mozgástervező*, *meséíró*, *zeneszakértő*, *színész*, *rendező*, vagy akár a *technikus*, aki a nyersanyag, a *fotografálás*, *vetítés* kérdéseiben fellebbezhetetlen tanácsadó lenne. Mert mindnyájuknak érteniük kell mindehhez... Alulról világított munkasztal mellett születnek az új sztárok és az új ötletek, stopper-órával a kézben számlálják ki a jelenetek időtartamának egyezését a zene ütemével.

Igy kerül reakciós ismerősünk a *felvevőgép* elé. A jelenet alatt az *utcadíszlet* — *háttér* állandó, csak a *celluloidlapokra* festett főhős egyre nagyobbra rajzolt alakját cserélik minden felvételhez. A *felvevőgép* teljesen a *művészek* elgondolása szerint készült. Mindentudó kis masina: *fotografál* kockánként, vagy *folytatólagosan*, *forgatható* előre, *visszafelé*, *irányítható* lefelé, *oldalt*, — ahogyan az *elgondolás* kívánja. (Mert az *ötletek* nemcsak a *forgatókönyvben* vannak lefektetve, — ahol *kockánként* számokkal jelzik külön a *zene-ütemeket* s külön a *képeket* — hanem sokszor *munkaközben* születnek a *legértékesebb* elképzelések.) Egy *másodperc* alatt 24 *filmkocka* pereg le a *moziban*, — tessék *kiszámítani*, hány *felvétel* — és *rajz* — kell egy *ötperces* történethez!...

Mert legalább ennyi *rajz* szükséges a *feketéző* *liba* egyetlen *lépéséhez*! *Átlátszó celluloidlapok* ezek, melyeket az *álló*, — vagy *külön mozgást végző* — *háttér előtt* *filmkockánként*, *jelenetként* *külön helyeznek* el.

Igy *érkezik* el *hőstünk* *Budapest határához*... (A „*díszlet*“ *sorompója* is *külön mozgatható*!) A *felvevőgép* csak az *üveglappal* *leszorított celluloidhártya* *határáig* *fotografál*!

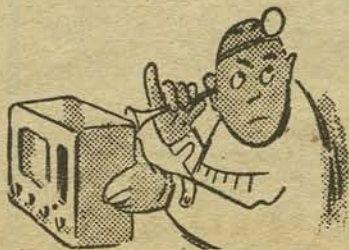
Milyen egyszerűnek látszik így a *végteles óceán*. *Külön festmény* a *víz-tükör* s a *távolbarészó horizont* is *különálló díszlet*. S a *hajócskát* *drótpálcikával* *vezetik jelenetről-jelenetre*...

„*Megvádolták*“ a *társaságot*, hogy *élő modellekről* *lesték* el a *nagyszerűen eltalált, kifejező mozdulatokat*. *Vasi* *mes*ter itt éppen *tiltakozik* és *védekezésként* *kijelenti*, hogy *csak ugyan hajlandó lenne elfogadni*, egy *kézzelfogható modellt* — például a *feketéző libához*...

Heményi Gy. István

Hozzák a sztárokat.

(Foto MAFIRT—Csorán)

RÁDIÓ GYORS-SERVICE KFT.

Felelősséggel javít — rádióját megveszi — cserél

22-02-02 telefonhívásra

LAKÁSÁN IS JAVÍT

Átvető helyek:

XIV., Szabó József-utca 12. Telefon: 22-02-02

(Rádió Gyors-Service)

VII., Verseny-utca 2. Telefon: 22-24-41 (Vörös Rezső)

V., Pozsonyi-út 10 (Borsódy László)

X., Gergely-utca 35/c. (Raffay József)

MÜTYÜRKE itt MÜTYÜRKE ott MÜTYÜRKE mindenütt

Mütyürke alatt értünk minden olyan, ami sivar életünket színesíti és szépé varázsolja; elfelejtett ruhák helyét lisztre és hagymára, kalap helyett savanyú káposztára kell háztartáspénzünket költenünk.

Mütyürke a zsebkendő és a fülklipsz; az öv és a nyaklánc; a pudri és a zokni; a nyaklánc és a dísz-cippóertli.

Első számú mütyürkénk a zsebkendő. Minden háztartásban akadnak 40-50 centiméteres batizt és linon darabkák. Csínáljunk belőlük zsebkendőt: fehérre hagyva fessünk rá indanthren festékkel piros és sárga Walt Disney figurákat, vagy feketével és pirossal kedvenc dalunk kottáját. Azután befesthetjük a batizsot házilag bármilyen színűre. Elyen megfestett zsebkendőkre következő ajánlatunk van: levegudaszínű alapra fessünk nagy barna leveleket; sárga alapra pedig zöld delfineket tanácsolunk, de csakis zöldet, mert a delfinek mindig zöldek; halványzöld alapra fessünk mindenféle színű átlakentet, például piros-fehér csíkos zsehrát, sötétzöld-feketemintás zsíratot és még sok ilyen természetű állapotot; és utóljára még egy komolyabb ajánlat, nevezve azzal valóban, hogy melán csak boldog dolgokon jár az eszünk: sárga alapra nagy fekete sárkányt. Második számú mütyürke fekete ruhákhoz színes nyaklánc és fülklipsz: vegyünk keskeny fekete bársonyszalagot és sokféle kisebb-nagyobb virágorzót. Ezeket varrjuk kis csokrokba és sűrűn egymásmellé a szalagra körülbelül 20 cm-nyi darabon; a szalag hátul mászra van kötve. A fülbevalók kis masnira varrott porzósokor, az egész klipszre erősítve. Elyen eljárással nagyon esnős övet is tudunk gyártani, csak valamivel szélesebb szalagra nagyobb csokrokat kell varrniuk. Az öv elől kötődik. Egészen újfajta zoknit fedeztünk fel egy amerikai laphon. Nem ajánljuk éppen európai utcára, de háziipóhoz nagyon vidáman néz ki: fehér-piros-pettyes szárú zokni, fehér lábfejjel, piros sarkokkal és lábvéggel. Ott, ahol ezt a felfedezést tettük, ta'álkoztunk még az ehhez tartozó ugyanilyen színe esű egyujjas kesztyűvel. Ezt már bátran ajánljuk utcai viseletnek. Szép kosztümdíszít láttunk francia divatlapban: sima fekete kosztüm, rajtett esu-

kással és négy zsebbel. A baloldali zsebekből vastag óraláncszerű aranylánc megy a jobb oldali zsebekbe; ott, ahol a láncok indulnak és végződnek, kis aranyrojtók lógnak. Elyen óraláncdísz különben óvsatt helyett is használnak. Miután megemlítettük a dísz-cippóertlit, azt a tanácsot adjuk, hogy régi sportcipőnket úgy tegyük divatossá, hogy kesztyűnk színével egyező fél emcses bőr-pertlit fűzünk bele. Gombokról szeretnénk egy kicsit mesélni, mert ez a műfaj mind drágább és elérhetlenebb vágyalom lesz és így következőket ajánljuk: sima nyersszínű fagombokra fessünk színes pettyeket, csíkokat, vagy akinek lelkiállapota a kockákat kívánja meg, hát azt; a ruha anyagával áthúzott gombokra varrjunk sajtákezőleg egy vagy három fémgöngyöt; ugyanilyen gombokra varrhatunk apró másikat is.

További oktatásaink összefoglalója a következő tízparancsolat:

1. Aki klipszet vagy tüt óhajt kabálján hordani, az ruhájára olyan helyre tűzzön ebből a műfajból, amit a kabál eltakar.
2. Ne kopírozd felebarátod mütyürkéjét, mert az sem neki, sem neked nem tesz jót.
3. Ne halmozz.
4. Ne túlozz.
5. Ne adj ki sok pénzt, mert kevésből is eléred ugyanazt a célt.
6. Tartsd be a szabályokat, különben nevétségessé válsz.
7. Ha klipszet tűzöl kalapodra és ruhádra, vigyázz, hogy azok egyformák vagy összetartozók legyenek.
8. Ha kockás sál van rajtad, ne tégy magadra franciaás tüket, klipszeket és ne agasd magad agyon karkölökkel.
10. Mintás ruhához sima övet hordj. Fekete ruhához ne viselj sportzoknit. Hajaádra csak akkor tűzz mütyürkét, ha 21 év alatt vagy. Fülbevalót csak akkor viselj, ha barátod azt állítja, hogy nem áll jól; ez a biztos jele annak, hogy igenis jól áll. Ez a szabály fordítva is fennáll.

Péter Éva

P. S. Van egy eset, amely az összes mütyürke-parancsolatokat és szabályokat érvényteleníti, ez a

II. PARANC SOLAT: Öltözz úgy, ahogyan NEKI legjobban tetszel.

ZENEI HÉT

SOMOGYI LÁSZLÓ, a Székesfővárosi Zenekar martinján ismét dicséretreméltó műsört állított össze. Első és utolsó számként az opera két nagy reformátorának korszakalkotó nyitányait vezényelte. Gluck ritkán hallható aulisi Iphigénijának példás előadása

rámutatott, menyire hozzátartozva Operaházunk közönségnevelő munkájához ennek az egész zenei világot forradalmasító zenedramának a műsoron tartása. A Meszterdalnok-nyitányánál sikeresen érzékeltette a wagneri mosoly különleges patoszáát. Ravel »Keringő«-je kísérletezésnek tűnik: a bécsi-vaalcer hangulatvilágát akarja a szerző beleágyazni egyéni hangszerező művészetének csillogó köntösébe. Mindenkor nehéz feladatot jelent az ilyen, nem egyseges stílusú kompozíció tolmácsolása s itt zenekar és karmester egyaránt technikai problémákkal is viaskodott.

CSERFALVI ELIZ pályájának fontos állomása volt ez a kiállása Mozart A-dur versenyevel. Aki Mozartot ilyen lélekkel fakadó lirával, életigenlő költészettel szólaltatja meg, jelentős lényezője lehet nemzetközi zeneéletnek is...

*

Mindenképpen megérdemelte a nagy érdeklődést a SZIMFONIKUS JAZZ-ZENEKAR, mely Orlay Jenő (»Chappy«) vezetésével mutatkozott be. A hangszerelők (Martini, Schlotthauer, Seprödy) tehetségesen keverik a zenekari színeket a klasszikus melódiák átírásánál ügyesen használják ki az új lehetőségeket (Viljadal, Tell Vilmos).

Ha azonban csakugyan önálló revü-ként akarják végigjárni a nyugati országokat, sokat kell még javítaniok a produkción. A magyar jazz-zene nek egyelőre csak világviszonylatban is — elsőrangú szállításai vannak, azonban bármilyen jól összeállított zenekar sem tudott huzamosabb ideig együttmaradni. Pedig csak sok próba és hosszú együttműködés emelheti ki az együtteseket abból a nivótlanágból, amelyen a rádióhallgató nap mint nap eiszmorodik...

Jogosan reméljük, hogy az új együttes, mire megkezdí hangversenykörútját, a magyar jazz-zenei kultúra maga színvonalát fogja képviselni.

R. Gy. J.

Valódi Bösendorfer-Ehrbar zongorák legolcsóbban

Erzsébet-krt 19. (Barccay-utca sarok) T.: 222-616

HETI RÁDIÓMŰSOR

ALLANDÓ MŰSORSZÁMOK:

6.45: Hírek, műsorismertetés. 7.05: Reggeli zene, hanglemezek. 8.15: Hanglemezek. 10.00: Hírek; 12.00: Déli harangszó, hírek. 13.45: Rendeletismertetés. 14.00: Hírek. 14.10: Vöröskeresztes közlemények. 15.55: Műsorismertetés. 16.00: Hírek. 18.00: Hírek. 18.05: Vöröskeresztes közlemények. 20.00: Hírek, sport hírek. 21.00: Műsorismertetés. 21.05: Vöröskeresztes közlemények. 22.00: Hírek. 23.00: Hírek orosz nyelven. 23.10: Hírek angol nyelven. 23.20: Hírek francia nyelven. 23.30: Hírösszefoglaló, utána hanglemezek.

Január 8., kedd:

6.30: Falurádió. 8.00: Laczer István dr. előadása. 9.00: Körmendy Alice énekel. 12.15: Zenetanárok énekkara. 12.35: Hanglemezek. 12.45: Magyar-brit kapcsolatok. 13.00: Szalónzene. 16.10: Fiatal költők. 16.25: Molnár Antal előadása. 17.00: Világhíradó. 17.10: A némaság éveiből. Péchy Blanka műsora. 17.40: Könnyű zene, hanglemezek. 19.00: Falurádió. 19.15: Hanglemezek. 19.30: Vidám est. 20.20: Kétzongorás hangverseny. 21.15: Könnyű zene, hanglemezek. 22.15: Hanglemezek.

Január 9., szerda:

8.00: Dr. H. Somogyi József: Oxford és Cambridge. 9.00: Honvédekzenekar. 12.15: Vig Judit hegedül. 12.35: Rubinyi György előadása. 13.00: A Petőfi-kollégium. 13.15: Jazz. 16.10: Édes anyanyelvünk. 16.30: Századok tárnáiból. 18.15: Rádiózene. 19.15: »Tea mellett.« Gyarmathy Erzsébet összeállítás. 19.40: Szabó Béla előadása. 20.20: Pintér Anna énekel. 21.15: Könnyű zene, hanglemezek. 22.15: Operarészletek, hanglemezek.

Január 10., esütörtök:

6.30: Falurádió. 8.00: Mi újság a piacon? Előadás. 9.00: Cigányzene. 12.15: Brodsky Ferenc csellózik. 12.45: Nádor Ernő előadása. 13.00: Jazz. 16.10: Waldbauer Imre és Kerpely Jenő előadják Ravel »Duo« című művét hegedűre és gordonkára. 16.45: A Magyar-Szovjet Művelődési Társaság sorozata. 17.00: A munka híradója. 17.10: Gyermekbarátok műsora. 17.25: Hanglemezek. 17.30: A néma levonta. 20.20: Jazz. 21.15: Szórakoztató zene, hanglemezek. 22.15: Vivaldi- és Beethoven-művek. Hanglemezek.

Január 11., péntek:

8.00: A pennaforgató generális. 9.00: Postászenekar. 12.15: Hogyan főztek ős-anyáink? 12.30: Enzo de Muro Lomanto énekel. 12.45: A Kossuth-híd. Helyszíni közvetítés Budapest új hídjáról. 13.00: Szalónzene. 16.10: Kiss Manyi vidám műsora. 16.25: Hanglemezek. 16.40: Szakszervezeti tanácsadó. 17.00: Világhíradó. 17.10: Mit üzen a rádió? 17.40: Hanglemezek. 17.50: Sportközlemények. 18.15: Rádiózenekar. 19.00: Falurádió. 19.15: Ádám Jenő népdal-negyedőrája. 19.30: Mesterek világa. 20.20:

Harmónia művészegyüttes. 21.15: Hanglemezek.

Január 12., szombat:

8.00: Tudnivalók a vadászok számára. 9.00: Államvasutak zenekara. 12.15: A Nemzeti Segély közleményei. 12.30: Budapesti Kamarakórus. 13.00: A fővárosi népművelési központ feladata. 13.15: Jazz. 16.10: Akiért a harang szól. Lőrinc Mária ismereti Hamingway regényét. 16.25: Gyermekrádió. 16.45: Francia dalok, hanglemezek. 17.00: A munka híradója. 17.10: A munkáskultúrszövetség műsora. 17.40: Hernádi Lajos zongorázik. 18.15: A három Johanna. Részletek Shakespeare »IV. Henrik«, Schiller »Az orleansi szűz« és Shaw »Szent Johanna« című drámájából. 19.15: Rádiózenekar. 20.20: Cigányzene. 21.15: Hanglemezek.

Január 13., vasárnap:

8.00: Hanglemezek. 9.00 Görögkeleti istentisztelet. 10.10: Operarészletek, hanglemezek. 11.00: Parasztok. Frank O'Conner novellája. 11.20: Hanglemezek. 11.30: Bál a Savoyban. Operett három felvonásban. 13.45: Szép magyar próza. 14.10: Művészhang. 15.00: Ünnepi krónika. Elmondja Kárpáti Aurél. 15.20: Jámbor László énekel. 15.40: Parasztságunk színjátéka. 16.10: Tölgyessy Júlia énekel. 17.00: Falurádió. 18.15: Kazal László vidám műsora. 18.30: Egyvelegek Chopin műveiből, hanglemezek. 19.00: Molnár Ferenc-est. 20.20: Szilvássy Margit énekel. 21.00: A rádió hangja. 21.10: Hanglemezek. 22.35: Táncezené, hanglemezek.

Január 14., hétfő:

6.30: Falurádió. 8.00: Háztartási tanácsadó. 9.00: Jazz. 12.15: Banda Ede csellószámai. 12.45: Nagy Tibor dr.: A magyar nép büntudata. 13.00: Zita Emma énekel. 13.25: Helyszíni közvetítés a Székesfevárosi Könyvtárból. 14.20-15.00: Rádió üzenetközvetítési szolgálat. 16.10: Basilides Mária énekel. 16.30: Román líra. Összeállította Gáldi László (versekkel). 17.00: A munka híradója. 17.10: Az ifjúság hangja. 17.25: Pénzjegynyomda énekkara. 17.50: Kreutzer-sonáta. Dráma 3 részben. Írta Tolsztoj Lev. 19.30: Régi angol zongoramuzsika. 20.00: Szalónzene.

A (X)-el jelölt közlemények fizetett hírdetések.

fényszóró

MŰVÉSZETI HETILAP

Főszerkesztő: BALÁZS BÉLA

Felelős szerkesztő: BÉKEFFI ISTVÁN

Felelős kiadó: GYÖNGY PÁL

KIADJA A MAGYAR FILMIPARI R. T.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, IV., SZÉP-UTCA 3

TELEFON: 181-754.

Kéziratokat nem őrünk meg és nem adunk vissza

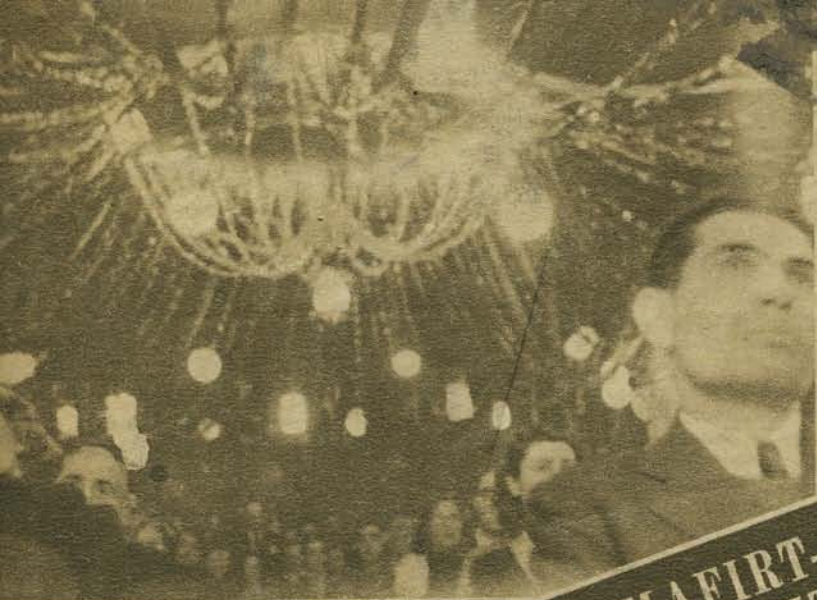
Csak válaszbellyel ellátott levelekre válaszol a szerkesztőség

455516 — Athenaeum Rt. mélynyomás

Felelős: TALABÉR FERENC

ROYAL APOLLO: jan. 10-16. Váriak (Irene Dunn) 2, ¼5, ¼7, vasárnap ¼12kor is. — URANIA: jan. 10-16. Tanitóné 2, ¼5, ¼7, vasárnap ¼12kor is. — SCALA: jan. 10-16. Tanitóné 2, ¼5, ¼7, vasárnap ¼12kor is. — OMNIA: jan. 10-16. Parancsolj a csillagoknak (amerikai) ¼3, ¼5, ¼7. — HIRADÓ MOZGÓ (Erzsébet-körút): Mafirt krónika, Walt Disney, Amerikai híradó. Orosz híradó; folytatálagos előadások reggel 9-től este 9-ig. — RÁKÓCZI-ÚTI HIRADÓ MOZGÓ (Rákóczi-út 82.): Mafirt krónika, Walt Disney, Amerikai híradó, Orosz híradó; folytatálagos előadások reggel 9-től este 9-ig. — DECSI: Parancsolj a csillagoknak ¼2, ¼4, ¼6. — CORSO: Wikendfeleség 2, 4, 6, vasárnap 12kor is. — FORUM: Űten voltak 2, 4, 6, vas. és ünneppon ¼12kor is. — CAPITOL: Bagdadi tolvaj ¼3, ¼5, ¼7, vasárnap 11kor is. — ADY (Károly király-út 3.): jan. 10-16. Fényjelek Algirban (amerikai) ¼12, 2, 4, 6. — SÁGVÁRI (Üllői-út 4.): jan. 10-16. Akit visszavárnak (orosz) ¼3, ¼5, ¼7, vas. d. e. ¼12kor is. — SZABADSÁG (Horthy M.-körtér): jan. 10-16. Angyalok a tűzvonalban (amerikai) 3, 5, 7, vas. d. e. ¼12kor is. — FLÓRIÁN (Flórián-tér 5.): jan. 10-16. New-Orleans angyala (amerikai) ¼3, ¼5, ¼7, vasárnap d. e. 11kor is. — ALFA KÖBÁNYA (Kápolna-u. 3/b): jan. 10-13. Ziegfeld görli (amerikai), jan. 14-16. Világos út (orosz). — ASTORIA KÖBÁNYA: jan. 10-13. Urilány szobát keres (magyar), jan. 14-16. Honolulu (amerikai). — DÓZSA (Bébert Károly-körút 59.): jan. 10-13. Örvény (francia), jan. 14-16. Szépség ünnepe (orosz). — IPOLY (Csáky-u. 65.): jan. 10-13. Oz (amerikai), jan. 14-16. Frankenstein (amerikai). — ZUGLÓI (Angol-u. 26.): jan. 10-13. Valamit visz a víz (magyar), jan. 14-16. Boldog idők (magyar). — MARX (István-út): jan. 10-16. Örök Éva (amerikai). — UJLAKI (Bécsi-út 69.): jan. 10-16. Notre-damei toronyör. STUDIO: Kis fenség parancsa 1, 3, 5, 7, vasárnap 11kor is. — OLYMPIA: Mire megvirrad 1, 3, 5, 7, vasárnap 11kor is. — DAMJANICH: Mire megvirrad ¼3, ¼5, ¼7, vasárnap ¼1kor is. — UJPEST SZABADSÁG MOZGÓ: jan. 10-16. Nők egymás közt (amerikai). — UJPEST TÚNDÉR MOZGÓ (Vörösmarty-u. 2.): jan. 10-13. Gunga-Din (amerikai), jan. 14-16. Olajváros (amerikai). — RÁKOSPALOTA BÉKE MOZGÓ (Árpád-u. 9.): jan. 10-13. Vihar után (magyar), jan. 14-16. Szépség ünnepe (orosz). — KISPEST ROYAL (Üllői-út 149.): jan. 10-13. Éjszaka kezdődött (amerikai). — KISPEST FLÓRA (Üllői-út 116.): jan. 10-13. Az ezred angyala (francia). — PESTSZENTENZSÉBET KOSSUTH: jan. 10-16. Asszony akarok lenni (amerikai). — PESTSZENTENZSÉBET TÁTRA: jan. 12-15. Ófelsége hajója (angol). — CSEPEL TÁNCICS: jan. 11-13. Boldog idők (magyar).

A lamplonokkal díszített műterem

Piszkarev őrnagy tapsol a szereplőknek

A két Latabár

Bilcsi és Csikós Libas

MAFIRT-SZILVESZTER

Az ország legnagyobb filmvállalata, a Magyar Filmipari R. T. dolgozói remekül sikerült szilveszteri bál rendeztek a MAFIRT hungáriakörű műtermében. A lamplonokkal díszített óriási műterem esküvő- és papírgirlandokkal csillogó hamar zsűfőlésig megtelt. Kétfelétől kezdődött a legnagyobb szilveszteri kabaré-műsor, amelyen a művészvilág teljes számmal részt vett. Az est teljes bevételét a dolgozók jóléti alapja javára fordították.

Kazal, Keleti és Perényi

Keller Dezső konferál

Barna Ancl és Misoga. Mögöttük Iosey Rudolf operatőr filmre fotografálja a közönséget

(Foto Mafirt—Marián—Rózsa)